

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli förvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

TARTALOM:

Pálffy Gyula dr. pécsváradi kir. közjegyző: Szükséges-e a hagyaték birói átadása? Hatósággá kell-e átalakulni a kir. közjegyzőnek ahhoz, hogy az örökösödési ügyeket önállóan intézze el?

A pécsi vándorgyűlés.

Közlemények.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

**Szükséges-e a hagyaték birói átadása?
Hatósággá kell-e átalakulni a kir. közjegyzőnek ahhoz, hogy az örökösödési ügyeket önállóan intézze el?**

(**Pálffy Gyula dr.** pécsváradi kir. közjegyző előadása „a Magyarországi Királyi Közjegyzők egyletének 1928. évi május hó 27. napján megtartott rendkívüli vándor közgyűlésén Pécsen“).

Több mint egy éve, alapos vita folyik a szaklapokban ezen kérdések körül.

Az ellentétes álláspontokon levők, külön-külön igyekeztek a kérdést minden oldaláról megvilágítani, úgy hogy most már megérett a helyzet arra, hogy a különböző véleményeket összefoglalva és figyelemmel a jog és joggyakorlat fejlődésére és a mai tényleges állapotra, tiszta képet alkotva a végleges következtetéseket levonjuk.

Ha a kérdés lényegével tisztába akarunk jönni, elsősorban vizsgálnunk kell az ősi vagyoni jogi természetét, az örökjog alapvető irányelvét, amin egész öröklési jogunk nyugszik.

A patriáráchális vagyonszövés megsebzntével, ami a magyar nemzet őskorába esik, az ennek alapját képezett jogelvek befolyása alatt, fejlődött ki jogrendszerünkben az ősi vagyon jogi természete, amely vagyon abban a korban egyedül volt fontos tényező, hiszen alig volt akkor még a mai értelemben vett szerzeményi vagyon.

Az ősi vagyon a család tulajdonának tekintetett s a család egyes, arra a törvénynél fogva hivatott tagja, mintegy csak hasznélvezőnek volt tekinthető.

Csakis így érthető meg azon, legrégebb jogrendszerünkben kialakult jogelv, hogy : az ősi vagyonra annak vagy azoknak, akik a törvénynél fogva azt örökölni hivatottak voltak, már a tulajdonos — a leendő örökhagyó — életében, bizonyos törvényben biztosított jogaik voltak.

Ugyanis a jogelőd az ősi vagyont a törvényes örökösétől el nem vonhatta, azt végrendelettel másnak nem juttathatta, sőt élők közötti jogügylettel sem ruházhatta át másra, mint a törvényes örökösre.

Tehát dominál a patriáráchális jogelv : az ősi vagyon egyetlen tulajdonosa a család alapító, a családfő, az első szerző és ettől, nem pedig a közvetlen jogelődtől örököl a leszármazók sora. Így természetesen az ősi vagyon tulajdonosának nem lehetett ahhoz joga, hogy az ősi vagyon átháramlásától a leszármazót megfossa.

A vagyon ilyen jogi természete annyira begyökerezett jogrendszerünkbe, hogy az később a szerzeményi vagyonra is kiterjesztetett.

Ez volt a vagyon jogi természete tekintetében a legősibb magyar jogelv, amiből természetszerűen következett az a másik, a legrégebb kortól napjainkig mindég elismert és a magyar jogfejlődésben sohasem mellőzött jogelv : hogy az örökség az örökösre ipsó jure, a törvény erejénél fogva, az örökhagyó elhunytának pillanatában száll át.

Ezt érintetlenül fenntartja a magyar polgári törvénykönyv tervezete is.

Ennek az alapvető jogelvnek természetes következménye, hogy abban a maihoz képest primitív korban, nem volt szükség olyan speciális törvények alkotására, melyek az öröklés feltételeit és módzatait szabályozzák s azért ilyeneket nem is találunk jogrendszerünkben a legújabb korig.

Már első királyunk Szent István, majd Szent László, később Kálmán királyaink idejéből maradtak reánk az öröklés körébe vágó rendeletek és törvények, de tárgyuk sohasem volt más mint oly célú hatósági beavatkozás, hogy azokat segítse törvényes jogaik tökéletes eléréséhez, akik testi, vagy szellemi gyengeségük, avagy fiatal koruknál fogva, saját erejükből azt érvényre juttatni nem képesek a hatalmasabbal szemben.

Ezek a rendelkezések a bennük megnevezetteknek nem adtak jogokat, hanem csak a meglevő jogaik érvényesítésében gyámoltották az arra szorulókat.

Ennél sohasem terjedtek tovább az Árpádházi királyok korából származó és az öröklési jog tárgyában kiadott rendeletek.

Mátyás és Ulászló királyok öröklési jogba vágó rendeletei is csak a magvaszakadás folytán uratlanná vált és a papi vagyonok kezelése tekintetében tartalmaznak direktivákat.

Az Ulászló király uralkodásáig fennállott szokás-jogot a Tripartitum foglalta rendszerbe és írásba.

Ebben is hiába keressük annak a nyomát, hogy a hagyaték megszerzéséhez hatósági intézkedés lett volna, bármely vonatkozásban szükséges.

A Tripartitum első részének 45-ik címe több intézkedést tartalmaz a hagyatékot képező vagyon kezelésére és mikénti felosztására, nevezetesen : a már az örökösökre átszállott, de még meg nem osztott vagyonra vonatkozóan, az örökösársak között az osztály megejtésének módja tekintetében.

III. Károly 1715. évi I. rendeletének 27. §-a, Mária Terézia 1764—65. évi harmadik rendeletének 26. cikke egyaránt csak az árvák képviseletéről, gyám, gondnok rendeléséről, kiskorú örökös létében az örökhagyó elhalálozásának kötelező bejelentéséről, az árva vagyon leltározásáról, kezeléséről intézkedik.

Egyéb idevágó törvényes rendelkezés nem történt 1836-ig, amikor a XVI. t. c. „A vérek között a valóságos örökösödés esetében végrehajtandó osztály“-ról rendelkezik olyképp, hogy az osztályrészek valóságos kihatása, tehát a vagyonszövés megszűntetése a hagyatéki vagyonban sohasem hivatalból, hanem mindég valamelyik örökös írásbeli kérelmére rendelhető csak el.

Meghatározza, hogy az örökölt ősi vagyonban az osztály „nyilvános öröklés útján“, szerzeményi vagyon esetén pedig a „szerzeményi levelek“ szerint tétessék meg.

Ezt a törvényt kiegészítették és módosították az 1840. évi XII. t. c. az 1840. évi XXVI. t. c. az egyházi személyek utáni öröklésről, az 1840. évi VIII. t. c. a jobbágy telkekben való öröklésről szóló törvények, de lényegbevágó újítást nem tartalmaznak, az ipsó jure öröklés elvét nem érintik.

Az 1848-as törvényhozás lett volna hivatva, a hagyatéki eljárás gyökeres módosítására, illetve megalkotására, ami az által vált szükségessé, hogy úgy az ősiség, mint a jobbágyság megszüntetett.

A szabadságharc leveretése azonban megakadályozta a természetes magyar jogfejlődést.

A törvénytelen osztrák uralom 1852. december 17-iki igazságügyminiszteri rendelettel életbeléptette „A perenkívüli eljárás szabályozása” címén, Magyarországon az első rendszeres hagyatéki eljárást.

Ez és az 1854. évi augusztus hó 9. napján kelt pátens eddigi jogfejlődésünkkel homlokegyenest ellenkező intézkedéseket tartalmaz és jogrendszerünkben teljesen ösmeretlen fogalmakat ültet át a hagyatékok körüli eljárásba.

Igy: elrendeli minden hagyatékban, a kötelező hagyatéki eljárást. Kimondja, hogy az illetékes bíró minden hagyatéki ügybe hivatalból beavatkozni köteles, végül behozza a „hereditás iacens” fogalmát amikor kimondja, hogy minden örökség jogszerű birtokbavételéhez bírói átadás szükséges.

Ezzel megszűnt Magyarországon az ipsó jure öröklés elve, de csak azon időre, míg a törvénytelen uralom fennállott.

Szerencsére előbb, mintsem jogfejlődésünkre mélyebb hatást gyakorolhatott volna, az önkényuralom ideje rövidesen lejárt s ezen ősi jogfejlődésünkkel teljesen ellentétes irányú jogalkotás hatálya, vele egyidejűleg megszűnt.

Az alkotmány visszaállításával visszatértünk a régi jogalapokra, amennyiben az országbirói értekezlet 1860-ban némi módosításokkal ismét hatályba léptette régi szokásjogunkat és törvényeinket, visszaállította az ipsó jure öröklés elvét.

De tovább is ment amennyiben a 163. §-al behozta az örökösödési eljárásba, a hivatalból beavatkozás elvét, nem ugyan általánosságban minden esetre, hanem csak azon esetben ha az örökösök között kiskorúak, gondnokság alatt állók, vagy elmebeteg voltak.

Ezt indokolja az egészséges jogfejlődés. Hiszen mint előbb már láttuk, törvényeink az ilyen örökösökre vonatkozóan már tartalmaztak segítő célú rendelkezéseket s így ez csak egy további lépésnek tekinthető a megkezdett irányban.

A beavatkozás addig terjedt, hogy ily esetekben a járási szolgabíró leltározott, a hagyatéki becsüt megejtette, a hagyaték állagának biztosítása végett, amennyiben szükséges volt zárgondnokot nevezett ki, szoros zárt alkalmazott s a leltárt az árvaszékhez betejesztette. Az árvaszék az örökösök és képviselőikkel az osztályt egyezség útján megejtette, ami ha ellentétes igények miatt nem sikerült, azt, akinek igényeit kevesebb törvényes vélelem támogatta, perre utasította.

A 167. §. expressis verbis deklarálja, hogy „ezen eseteken kívül bírói eljárásnak valamely örökség körül semmi esetben sincs helye”.

Behozott azonban az értekezlet a fent ismertetett pátens befolyásaként egy másik fogalmat is, ami eddigi jogfejlődésünkben alappal nem bír. A hagyatéki ingatlanok, — de csakis ezek — tekintetében az osztrák átadási okiratra emlékeztető, a birtok bíróság által kiállítandó birtok-bizonyítványt, amelynek alapján történhet csak az örökös tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése.

Nyilvánvaló az ok, ami az országbirói értekezletet erre az intézkedésre vezette.

Az ősiség és a jobbágyság megszüntével, az ingatlanok szabad forgalom tárgyaivá lettek. Közérdek volt, hogy az ingatlanok forgalmát visszatükröző és a tulajdonos személyét közhitelességgel bizonyító telekkönyvek, a mindenkori tényleges állapotot tüntessék fel. Ennek biztosítékát kereste és látta az országbirói értekezlet a fenti megoldásban s mivel más közhitelű, alkalmas jogi szerve erre nem volt, rábízta a birtok-bizonyítvány kiállítását azzal, hogy az csakis a kizárólagos örökösödési jog kimutatása alapján kérhető és adható ki.

A birtok bíróság a fentiek igazolására elébe terjesztett okiratokat bírálat alá vette s amennyiben a kérvényezők kizárólagos örökös mivoltát igazolva látta, kiállította a birtok-bizonyítványt, abban tüzetesen megjelölve az egyes örököst illető örökrészt.

Ezen birtok-bizonyítvány hatása alatt került mai hagyatéki eljárásunkba, az örökösödési bizonyítvány intézménye, amit jogfejlődésünk nem involvál, aminek szükségét a gyakorlati élet nem

igazolja, ami nehézkes, költséges, sok időt igénylő s mint ránk nézve idegen jogfejlődés eredménye jogrendszerünkben teljesen kiküszöbölendő.

Mi volt ezek szerint a birtok bíróság szerepe az örökösödési eljárásban? Semmi más, mint felmutatott okiratok alapján közhitelű tanúsítása annak, hogy kik az örökösök és hogy mi az osztályrészük. Ez a közhitelű tanúsítást tartalmazó közokirat volt aztán alapja, a tulajdonjog telekkönyvi bejegyzésének.

A polgári perrendtartást szabályozó 1868. évi 54. t. c. IX. címének VII. fejezete, ami az örökösödési eljárást tartalmazza, az országbírói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályokat, illetve azoknak az örökség birtokba vételére vonatkozó részét lényegében fenntartotta s csak részleteiben módosította.

Eddig tehát a hagyatéki eljárásban nincs szó a hagyaték átadásáról.

Azonban az 1877. évi XX. t. c. már bevezeti a hagyaték átadás fogalmát, egyébként ugyancsak fenntartja lényegében az eddigi állapotokat s csakis a gyámhatósági és birói hatáskört különíti el egymástól midőn kimondja, hogyha a hagyatékban gyámhatósági felügyelet alatt álló személyek vannak érdekelve és ha a hagyaték csupán ingókból áll, úgy a hagyaték leltározása, osztályos egyezség megkísérlése, ennek létrejötte esetén a csupán ingóságokból álló hagyaték az örökösök között leendő felosztása, a gyámhatóság hatáskörébe tartozik, sőt némely a törvény által körülírt esetben a szükséges hagyatéki zárlat elrendelése, fenntartása és megszüntetése is.

Minden más hagyatékban, ha az örökösök között osztályos egyezség jött létre, úgy a hagyaték átadása, létre nem jött esetén a perreutasítás, a per befejezése után pedig az osztály megtétele a bíróság hatáskörébe tartozik.

További változást hozott a hagyatéki eljárásban az 1874. évi XXXV. t. c. 53. §-a amelynek értelmében a hagyaték tárgyalásával a bíróság által a kir. közjegyző megbízható. Az ezt módosító 1886. évi VII. t. c. 20 §-a, amely mindazon örökösödési ügyekben amelyek a kir. bíróságok vagy a gyámhatóság hatáskörébe tartoztak, a tárgyalást a kir. közjegyzőkre bízta, de még mindig lehetővé teszi, hogy kivételes esetben a járási szolgabíró sőt még a községi előjáróság is tárgyalhassa a hagyatékot.

Ezt módosította az 1894. évi XVI. t. c. 51. §-a amely parancsolóan kimondja, hogy „a hagyaték tárgyalásának vezetésével kir. közjegyző bizandó meg“ az indokolás szerint azért, „mert a javaslat elvi álláspontja azt hozza magával, hogy az örökösödési ügy érdemleges elintézésére közvetlen befolyással bíró hatósági cselekményeket, igazságügyi közegek teljesítsék. Hogy pedig a hagyatékot esetleg a bíróság is tárgyalhassa, azért nem kívánatos, mert a birói teendők lehető kevesbbitésének igazságügy-politikai szempontja azt hozza magával, hogy a birói közreműködést feltétlenül nem igénylő perenkívüli teendők, a birói szervezeten kívül álló közegekre legyenek bízva s mert a minden tekintetben megszilárdult közjegyzői intézmény elég biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a tárgyaló közegnek a javaslatban kontemplált kizárólagossága, nem fogja veszélyeztetni a tárgyalás keretébe utalt cselekményekhez fűződő jogi érdekeket“.

Alapos és tökéletes indokolás, ami ma sem szorul kiegészítésre.

További teendőket ruház a közjegyzőre az 1912. évi VII. t. c. 30. §-a amely a közjegyző kötelességévé teszi az osztálykivonatok elkészítését is.

E téren még tovább megy az 1927. évi IV. t. c. amely a halálesetek nyilvántartásától kezdve a hagyatéki eljárás megindításán és a végrendelet kihirdetésén keresztül, az osztály kivonatok elkészítéséig, az átadó végzés megfogalmazásáig, a zárlat elrendelésén kívül úgyszólván mindent a közjegyző hatáskörébe utal, sőt még az örökösödési-bizonyítvány kiadása iránti kérvény elintézését és az örökösödési-bizonyítvány tervezet kiállítását is, a közjegyző kizárólagos hatáskörébe utalja.

Ezzel eljutottunk oda, hogy a hagyatéki eljárás csak nem egészében a közjegyző kizárólagos hatáskörébe utaltatott s csak elenyésző csekély rész maradt a bíróság hatáskörében.

Reánk kir. közjegyzőkre vonatkozóan ma, ez a tényleges jogi helyzet s ezzel szemben az általam felvetett kérdések elbírálása szempontjából, teljesen fölöslegesnek látszik annak a kérdésnek vitatása, hogy mi volna elméleti szempontból a kir. közjegyző hivatása.

Az 1870. évben megtartott első jogászgyűlés, figyelemmel a közszükségre és a helyes jogfejlődésre, oly módon kontemplálta a közjegyzőség hivatását, hogy az a jogélet egész terén a megelőző jogvédelemnek a hivatásos őre legyen.

Az itt felállított tökéletes keretet, a törvényhozás az 1874. évi XXXV. t. c. megalkotásánál és a későbbi módosításoknál, a közjegyzői kar minden ez irányban folytatott és még ma is tartó küzdelme ellenére, — részben politikai, részben pénzügyi, részben gazdasági, de mindenképpen helyt nem álló okokból — nem töltötte meg a kellő tartalommal, hanem továbbra is szabad teret engedett egy modern jogállamban elképzelhetetlen állapotnak, hogy tudniillik jogilag nem képzett más hivatással bíró elemek, minden felelősség nélkül vehetnek fel — csekély kivétellel — a legkomplicáltabb és legnehezebb jogi esetekben is okiratokat, megteremtette a hatóságilag engedélyezett zúgírást, a megelőző jogszolgáltatás legnagyobb veszedelmére, aminek az elkerülhető perek ezrei a szükségtelenül túlterhelt igazságszolgáltatás és a vagyoni érzékenyen károsult emberek tömege lett és lesz a szomorú eredménye.

Nem tartozik tárgyam keretébe annak a fejtegetése, hogy a kir. közjegyző megelőző jogvédelmet szolgáló hivatása involválja-e a hagyatéki eljárásban való szükségszerű közreműködését, mert a törvényhozás és az élet túltette magát ezen a kérdésen.

Ezért csakis a tényleges helyzet alapulvételével kívánok a kir. közjegyző és a bíróság szerepével foglalkozni, a hagyatéki eljárás terén.

Az előzően vázolt jogfejlődésből láttuk, hogy a hagyatéki eljárásban a kir. közjegyző hatásköre folyton tágított.

A kir. közjegyzői kar minden ilyen alkalommal azt vitatta, hogy ha már a jogfejlődés oda irányul, hogy a hagyatéki eljárás a kir. közjegyző hatáskörébe utaltassék, úgy le kell vonni a teljes consequentiát és a kir. közjegyzői karra kell bízni a bíróság kizárásával az eljárást befejező ténykedést is, amit mind jogrendszerünk szelleme, mind a praktikus élet, mind a közjegyzői intézmény egészséges fejlődése megkövetel.

E téren azonban, váratlan és vehemens ellenkezésre találtunk a törvény előkészítők és csekély részben a bírói kar részéről is.

Az első és legfontosabbnak odaállított ellenvetés az volt, hogy az átadó végzés bírói meghozatala feltétlen szükség, az a bírói hatáskörbe tartozik, mert az nem fedi a kir. közjegyző ténytanúsítási hatáskörét.

Ugyanis ezen hatáskörben csak azt tanusíthatná a kir. közjegyző tényként, hogy előtte például A. B. C. személyek osztályos egyezséget kötöttek, illetve ilyen és ilyen örökös nyilatkozatot tettek. Mert az alapvető többi tény; hogy örökhagyó D. meghalt, hogy utánna végrendelet nem maradt, hogy kik a törvényes örökösei stb. stb. nyomozás útján megszerezhető adatokból levont következtetéssel kell megállapítani. Az ilyen megállapítás pedig, már fogalmilag is egészen más, mint a ténytanúsítás és így nem tartozhat a kir. közjegyző hatáskörébe.

Nézzük ezen ellenvetéseket egyenként. Először is kell-e egyáltalán „hagyatékátadó végzés“ ?

Mint már kifejtettem, hazai jogrendszerünk az ipsó jure öröklés elvén áll, ami annyit jelent: hogy az örökös minden hatósági beavatkozás nélkül a törvény alapján szerzi meg a hagyatékot s egyedül tőle függ, hogy azt visszautasítsa, vagy elfogadási készségét nyilvánítva, végleg megszerezze.

Tehát a hagyaték megszerzése körül sem a bíróságnak, sem más hatóságnak, de jure szerepe nincs. A hagyatékot át nem adhatja, mert az nem res nullius, nem hereditas jácens, nem szállott az örökhagyóról az államra, annak örökhagyó elhalálása pillanatában már van tulajdonosa.

A bíró midőn a „hagyaték átadó végzést“ meghozza, nem hagyatékot ad át, ami semmi módon nem került hatalmába, hanem a törvény ide vonatkozó indokolása szerint, a hagyaték átadása: „öröklés útján szerzett, kimutatott vagy kiderített jogok hatósági igazolásában, az érdekeltek közt létrejött megállapodások hitelesítésében és az öröklés esetének beálltával átalakult jogviszonyok rendezése, különösen pedig a jogszerzés nyilvántartása végett szükséges bírói intézkedések megtételében áll“.

Nyilvánvaló, hogy ily körülmények közt „az átadó végzés“ mint jogalkotó actus, jogi szempontból tartalommal nem bír!

Nézzük az ellenvetés másik részét.

Az 1894. évi XVI. t. c. 55. §-a midőn a tárgyalás menetét megállapítja, kifejezetten a kir. közjegyző kötelességévé teszi, hogy a tárgyalás folyamán az érdekeltek közbenjöttével a leltárt megállapítsa, puhatolja ki, hogy mint örökösnek, utóörökösnek, vagy kötelesrészre jogosítottnak, kiknek van öröklési igényük és milyen címen ?

Ennek módjaként előírja, hogy törvényes lemenő, felmenő, vagy oldalági örökösödés esetén a családi összeköttetés igazolására mikor elegendő a haláleset felvételi ív és mikor igazolandók ezen körülmények anyakönyvi kivonattal vagy más teljes hitelű okirattal.

További kötelességé teszi a kir. közjegyzőnek, hogy végrendeleten alapuló és feltételtől függő örökösödés esetén derítse ki, vajjon a feltétel bekövetkezett-e már s esetleg hozza tisztába a jogviszonyt, mely a feltétel függőben léte alatt fenn fog állani.

Kötelességévé teszi az örökösödési jog megállapítását, több örökös esetén az örökösársakat megillető örökösödési hányad vagy örökrész megállapítását, az örökség tényleges felosztása esetén az egyezség jegyzőkönyvbe foglalását.

Tehát a tényleges, törvényen alapuló helyzet az, hogy minden a hagyatéki eljárás folyamán fontos körülménynek, a nyomozás alapján megszerezhető adatokból, következtetés útján leendő megállapítását törvény teszi a kir. közjegyző jogává és kötelességévé és így kétségtelen joga, hogy mindennek megtörténtét tanusíthassa is, mint ahogy mikor mindezeket jegyzőkönyvbe foglalja és aláírásával megerősíti, nem is tesz egyebet mint tanusítja mind annak a jegyzőkönyvbe foglaltak szerinti megtörténtét, amit a törvény reá bíz!

Hogy az a jogkör elméleti szempontból nézve a dolgokat fedi-e a kir. közjegyzőnek az 1874. évi XXXV. t. c. 53. §-nak c. pontjával hatáskörébe utalt tanusítási jogkörét vagy sem ez a kérdés az 1894. évi XVI. t. c. 55. §-a által statuált tényleges helyzettel szemben, az élet és a joggyakorlat szempontjából irrelevant.

Ezek után egyáltalán nem állhat meg az a további ellenvetés, hogy a helytelenül úgynevezett „átadásnak“ a kir. közjegyzők hatáskörébe utalása, nem felel meg a magyar közjegyzői intézmény *mostani* alapelveinek, hanem azok lényeges megváltoztatása volna.

Mert igenis, az 1924. évi XVI. t. c. és az 1927. évi IV. t. c. meghozatala *előtti* időbeni alapelveinek talán nem, de az ezen tételes törvények folytán változott kir. közjegyzői hatáskör *mai* alapelveinek igenis megfelel, sőt egyenesen involválja a kizárólagos közjegyzői ténykedést.

Logikusan szemlélve a dolgokat, ebből a törvények által adott helyzetből az volna a helyes következtetés, hogy az, aki törvényes

hatáskörében, szigorúan körülírt bizonyítékokból következtetve tényeket állapít meg, az is tanusítsa közhitelességgel azokat, akinek egyébként ugyis törvényes hivatás körébe tartozik a közhitelű tanusítás.

Ezzel szemben a tényleges helyzet az, hogy a tények megállapítását a kir. közjegyző végzi, ezek tanusítása pedig a bíró hatáskörébe van utalva, noha a bírónak egyáltalán nem hivatása a tanusítás!

Vizsgáljuk most már azt a kérdést is, vajjon egyáltalán és bármi vonatkozásban is, bírói hatáskörbe tartozik-e a hagyatéki eljárás?

A bíró tulajdonképpeni hivatása a megtorló jogszolgáltatás, a bíró hivatása ítéletet hozni.

Ezt tartotta mindig szem előtt jogfejlődésünk s ettől csakis akkor tért el, ha fontos közérdekű kérdéstről volt szó s annak elintézésére nem talált megfelelő egyéb igazságügyi szervet, mint például: a telekkönyvek, cégjegyzékek vezetése stb.

A hagyatéki eljárás mint azt az 1894. évi XVI. t. c. fenti indokolása is megállapítja, tipikusan perenkívüli eljárás, ami bírói hatáskörbe nem tartozik s hogy annak elvégzésére megvan a kir. közjegyzői intézmény személyében a megfelelő szerv, azt az eddigi jogfejlődés felösmerte és a meghozott törvények ezen felösmérést honorálták s ennek célszerű és helyes voltát a praxis minden vonatkozásban igazolta.

Hogy ez így van, annak igazolására büszkén hivatkozhatunk azon kétségtelen tényre, hogy a kir. közjegyzőknek a hagyatéki eljárás terén hosszú évtizedeken keresztül folytatott érdemleges munkája ellen, sohasem merült fel helytálló kifogás s annak hivatottságát az 1894. évi XVI. t. c. 51. §-ának indokolásában a törvényhozó is kifejezetten elősmeri.

További fontos ellenvetésként halljuk emlegetni, hogy tulajdonképpen nem is az a fontos, hogy ki hozza meg a hagyaték átadó végzést, mert hiszen az örökösödési eljárásban az érdemleges munka a hagyaték tárgyalás megtartásával, az osztályos egyezség létrehozásával és írásba foglalásával befejeződik. Ha ez megtörtént, az eljárás céljához ért. Ezen túl már csak egy érdemleges munka képzelhető, a lefolytatott eljárás felülvizsgálata. A bíróság mikor a kir. közjegyző eljárását felülvizsgálja érdemi munkát végez.

Ez az érdemi munka lehet felesleges, — szerintük nem felesleges — de semmi esetre sem lehet a bíróság hatásköréből átutalni a kir. közjegyző feladatkörébe. „Mert a felülvizsgálatot nem végezheti az akinek eljárása a felülvizsgálat tárgya.“

„Az örökösödési tanusítvány tehát a felülvizsgálatot nem pótolná, egyáltalán nem is lenne érdemleges munka, hanem szükséges vagy szükségtelen befejező formáság.“

Ezt a közjegyzői kar teljes érvényesülése ellen legfontosabb érvként használt s felületes szemlélet esetén komolynak látszó érvet szedjük szét elemeire s boncoljuk elfogulatlanul, hogy végre tisztán láthassunk.

Tehát mi a kérdésben lényegbevágóan fontos? A kir. közjegyző eljárásának felülvizsgálata!

Minden felülvizsgálat csak úgy lehet fontos és érdemleges munka, ha feltétlenül eredményes és ennél fogva szükséges.

Nézzük, lehet-e egyáltalán *eredményes* a felülvizsgálat jelen esetben.

A kir. közjegyző működése a hagyatéki eljárás értelmében elsősorban arra terjed ki, hogy megállapítsa az örökhagyó elháltát azután kinyomozza és megállapítsa, hogy az örökhagyó után végrendelet maradt-e vagy sem, hogy tehát törvényes vagy végrendeleti öröklésnek van-e helye s hogy mindkét esetben megállapítsa az örökösök személyét.

Miképp jár el itt a kir. közjegyző? A tételes törvények szigorú előírása szerint amire vonatkozóan az 1894. évi XVI. t. c. 55. §-a parancsolóan és részletesen intézkedik amikor előírja, hogy:

„az elhalálozás tényét a kir. közjegyző a halálesetfelvételi ívből, vagy holtányilváníás esetén a vonatkozó birói ítéletből állapítsa meg. A hagyaték állagát a leltározó közeg által kiállított hagyatéki kimutatásból és a felek előadásából. A törvényes örökösök, utóörökösök és kötelesrészre jogosítottak személyét a haláleset felvételi ívből esetleg a hiteles anyakönyvi kivonatokról „vagy más teljes hitelű okiratból“. A végrendeleti örökösök vagy hagyományosok személyét a végrendeletből.

Tehát a kir. közjegyzőnek ezen megállapításoknál nincs semmi discretionális joga, ami a felülvizsgálatot indokoltá tenné, hanem minden fontos ténykörülményt olyan okiratokból állapít meg, amelyek a hagyatéki iratoknál fekszenek el, vagy pedig a felek szóbeli előadásából.

Lehet-e ily körülmények között eredményes birói felülvizsgálatról szó? Hiszen a felülvizsgáló birónak sem áll e téren egyéb bizonyító anyag rendelkezésére, mint a kir. közjegyzőnek s azok jogalkotó tartalmának megállapításához semmi jogi következtetés nem szükséges, elég ahhoz az olvasni tudás s így azokból a biró sem olvashat ki egyebet, mint amit a kir. közjegyző kiolvasott. E téren tehát a biró felülvizsgálata nem lehet sem eredményes, sem szükséges.

De így vagyunk a kir. közjegyző egyéb idevágó ténykedéseivel is.

Ugyanis a hagyatéki eljárás további fontos mozzanata, hogy a közjegyző jegyzőkönyvbe vegye az örökösök nyilatkozatát a hagyaték állagára vonatkozóan, megkísérelje az örökösök között az osztály létrehozását és ha ez tényleg létesült, vegye jegyzőkönyvbe.

Itt tehát a kir. közjegyző a felek szóbeli kijelentését foglalja jegyzőkönyvbe, aminek helyességét az örökösök a jegyzőkönyv aláírásával elismerik.

E téren sem lehet eredményes a birói felülvizsgálat, mert a biró nem hallgathatja meg újból a feleket, tehát azok nyilatkozatáról sem szerezhet közvetlen tudomást. Nincs tehát módjában felülvizsgálni, hogy helyesen vette-e jegyzőkönyvbe azokat a kir. közjegyző vagy sem s így felülvizsgálata itt sem lehet eredményes és szükséges.

De nem vizsgálhatja felül az örökösök nyilatkozatának tartalmát anyagi szempontból sem, mert egyrészt a felek korlátlan joga az osztály mikéntjének egyezségi megállapítása, vagy meg nem állapítása, annak felülvizsgálatához, amennyiben csak nagykorú örökösök vannak, semmiféle hatóságnak sincs törvény adta joga, másrészt pedig ha kiskorú, távollevő vagy gondnokolt van a hagyatékban örökösként érdekelve, úgy az osztály érdemének felülvizsgálata nem a bíróság, hanem a gyámhatóság hatáskörébe és jogkörébe tartozik.

Minden olyan esetben amikor a nem vitás hagyatéki állagra vonatkozóan az örökösök között osztályos egyezés jött létre, szükségtelen a birói felülvizsgálat és indokolatlan már azért is, mert az eljárást a közjegyző személyében olyan igazságügyi szerv végzi, akinek jogi képesítése legalább is ugyanaz ami a biróé, aki épp úgy eskü alatt szolgáló hatósági személy mint a biró, akinek

törvényes hatáskörében hivatása egyezségeket közhitelien okiratba foglalni, mert végül az osztályra lépő felek az osztálykivonat hivatalos kézbesítése alkalmával meggyőződhetnek annak tartalmi helyességéről, vagy helytelenségéről amely utóbbi esetben a törvény módot ad a reparációra anélkül, hogy őket időközben bármi joghátrány érhetné.

Mindezek tudatában nem vonható kétségbe, hogy a bírói felülvizsgálat a kir. közjegyző eljárásának szempontjából sem eredményes sem szükséges nem lehet, hanem csak felesleges terhet rak a bíró vállaira, és az eljárást legalább egy hónappal szükségtelenül meghosszabbítja.

Nézzük a fenti ellenvetés azon további részét, hogy a bírói hagyatékátadó végzés mellőzése esetén mivel volna ez helyettesíthető és nem lenne-e a kir. közjegyző munkája e téren szükségtelen befejező formáság.

Erre a kérdésre a kir. közjegyző felelete mindig az volt, hogy az eljáró kir. közjegyző egy „hagyatéki osztálytanusítvány“-ban foglalja össze az örökösök megnevezését, az öröklés jogcímét, az osztályos egyezés lényeges tartalmát és az örökösöknek a telekkönyvi hatósághoz intézett kérelmét oly módon, hogy az a szerzett jogokat közhitelien bizonyítsa és hogy annak alapján a szükséges telekkönyvi bejegyzések a telekkönyvi hatóság részéről foganatosíthatók legyenek.

Hogy ez a közhitelű bizonyítás nem szükségtelen befejező formáság, kifejezetten elősmeri a hagyatéki eljárás indokolása, midőn a bírói „hagyatékátadó végzés“ meghozatalánál avval indokolja a bírói közreműködést, hogy szükséges az öröklés útján szerzett jogok hatósági igazolása, a létrejött megállapodások hitelesítése, az öröklés beálltával átalakult jogviszonyok rendezése és a jogszerzés nyilvántartása végett szükséges intézkedések megtétele, ami vitathatatlanul így is van.

Felmerült itt a kérdés, hogy az ilyen „hagyatéki osztálytanusítvány“ alapján a vonatkozó törvények lényegbevágó novelláris módosítása és a kir. közjegyzőnek hatósági jogkörrel leendő felruházása nélkül, elrendelhetők-e a szükséges telekkönyvi bejegyzések?

A válasz nem lehet más, minthogy feltétlenül!

A kir. közjegyző ugyanis olyan törvény által létesített igaz-

ságügyi közeg, aki törvényes hatáskörében közokiratokat állít ki, közhitelesen tanúsít jogi hatályu tényeket magánmegbízás alapján.

Mint Dr. Charmant Oszkár kiváló jogi tudásu kartársunk a „Jogi Lexikon“-ban megjelent tanulmányában helyesen kifejti, a kir. közjegyző „ezt a hivatását a törvény által magába a közjegyzői állásba fektetett hatóságánál fogva látja el, egyéb igazságügyi szervektől függetlenül“

Ha tehát az örökösödési eljárás akként módosíthatnák, hogy az eddigi bírói hagyaték átadó végzés helyébe a kir. közjegyző által kiállítandó „hagyatéki osztálytanusítvány“ lépjen, úgy annak mint közokiratnak és az örökösöknek abban tanusított kérelme alapján, a telekkönyvi hatóság elrendelhetné a vonatkozó bejegyzéseket a telekkönyvbe anélkül, hogy e végett a kir. közjegyzőt külön perenkívüli joghatósággá kellene átminősíteni, avagy a telekkönyvi rendtartást módosítani volna szükséges, mint ahogy a kir. közjegyző által magán megbízás folytán felvett közokiratokról általa kiállított hiteles kiadvány és a felek kérelme alapján, a telekkönyvi hatóság minden további nélkül eddig is elrendelte a szükséges telekkönyvi bejegyzéseket, a telekkönyvi rendtartás értelmében.

Ezek után bizvást levonhatjuk azt a consequentiát, hogy úgy a jogfejlődés iránya, mint minden jogi érv a mellett szól, hogy a hagyatéki eljárás egész terjedelmében a kir. közjegyző hatáskörébe utaltassék és egy sem szól az ellen.

Ezzel végeztem is a kérdés jogi oldalával.

A továbbiakban azt kívánom megvilágítani, hogy a hagyaték átadás és az azzal kapcsolatos bírói felülvizsgálat miként alakult ki a gyakorlatban.

Az 1894. évi XVI. t. c.-nek minden olynemű módosításánál, amely a hagyatéki eljárásban a közjegyző hatáskörét kiterjeszti, a törvényalkotó részéről mindig a bíró tehermentesítése volt az indok.

Ha a módosításokkal elért praktikus eredményeket vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a módosítások révén a kir. közjegyző megterhelésének arányában ugyan nem, de valamikép csökkent a bírósági *kezelőszemélyzet* munkája de nem a bíróé.

Ugyanis a hagyatéki eljárásban fontos határidők nyilvántartását, mindég a kezelőszemélyzet végezte. A hagyatéki eljárás megindítása minimális jogtudást inkább csak gyakorlatot igénylő

blanketta munka, ugyanaz a végrendelet kihirdetéséről felvett jegyzőkönyv kiállítása és a szükséges megkeresések, értesítések megszövegezése is, amit a gyakorlatban ugyszólván sohasem végzett a bíró, hanem legjobb esetben a joggyakornok, ilyenek nem léteben pedig a kezelő személyzet valamelyik gyakorlottabb tagja.

Ezeket ma az eljárás módosítása folytán, a kir. közjegyző végzi, de ezelőtt sem végezte a bíró.

Viszont továbbra is a bíró teendője maradt a biztosítási intézkedések elrendelése, a birságolás, a hagyaték átadás és ezzel az egész lefolytatott eljárás szükségtelen és eredménytelen ellenőrzése, tehát mindazon érdemleges munka, amit a bíró eddig is végzett és semmivel sem kevesebb!

Azzal, hogy a kir. közjegyző által elkészített hagyaték tárgyalási jegyzőkönyvkivonatokra a megállapított hagyaték átadóvégzés szövegét a közjegyzői iroda személyzete reá vezette az egész eljárás befejeztetett s csak a bíró névaláírása hiányzik.

Az aláírás előtt azonban — a lefolytatott vita anyaga szerint a törvény intenciója értelmében — meg kellene történni az egész eljárás alaki és érdembeli felülvizsgálatának.

Tehát meg kellene vizsgálni a bírónak a halálesetfelvételi ívet, a leltárt, az idézések törvényszerű voltát, az örökösök megállapítását, az osztályos egyezséget, mindezt magától értetődően alaki szempontból és érdemben is, meggyőződést kellene szereznie a bírónak arról, hogy az esetleg távollevő vagy nem önjogu örökösök kellően voltak-e képviselve a hagyatéki tárgyaláson, s nyilatkozataik kellő formában gyámhatósági jóváhagyást nyertek-e?

Össze kellene hasonlítani a hagyatéki osztálykivonatot a tárgyalási jegyzőkönyv adataival, ami lélekölő, egyhangu, nagy figyelmet igénylő, aránytalanul sok időbe kerülő s egyáltalán nem ítélő bírónak való munkát jelent, és amiről Európa legtúlterheltebb bírója a magyar bíró, az általam már előbb kifejtettek tudatában érzi, hogy munkája eredményes nem lehet s így szükségtelennek is tartja.

Azon meggondolástól vezetve, hogy mindezt már alaposan és lelkiismeretesen elvégezte a legmagasabb jogi képesítéssel bíró súlyos fegyelmi ellenőrzés alatt álló, közhitelességgel felruházott igazságügyi közeg a kir. közjegyző, aki ezen felül hivatásánál fogva a hagyatéki eljárás terén nagyobb gyakorlattal is bír mint ő, — támaszkodva azon tapasztalati tényre is, hogy köztudomás szerint

a közjegyző munkájával szemben soha komoly reperatióra szükség nem volt, de esetleges tévedés, vagy bármily jogsérelem esetén a sérelmet szenvedő örökösnek rendelkezésére áll a jogorvoslat s így helyrehozhatatlan jogsérelem elő sem állhat, — egyszerűen aláírja az átadó végzést és vállalja az ezzel járó egyáltalán nem kockázatos felelősséget.

Tehát a gyakorlatban előáll az a lehetetlen helyzet, hogy a kir. közjegyző munkájáért a bírót kényszeríti felelősség vállalásra a törvény akkor, amikor egyrészt a bíró eredményes felülvizsgálatot a dolog természeténél fogva nem végezhet, bármily lelkiismeretes kívánna is lenni e téren, másrészt nem bocsájt kellő fizikai időt a bíró rendelkezésére, hogy a felülvizsgálatot tényleg meg is ejthesse!

Mit látunk tehát mindezekből?

Azt: hogy az elméleti álláspontot rég túl haladta a gyakorlati élet és hogy a gyakorlati jogfejlődés már régen megteremtette azt a tényleges állapotot, hogy a hagyatékot valójában a kir. közjegyző adja át s a bíró aláírása csak látszatot teremt, minden tényleges tartalom nélkül. Vagyis a törvény és a gyakorlat nem fedik egymást.

Egy jogállamban, aminek előszeretettel nevezzük magunkat, az ilyen állapot türhetetlen és mielőbb kiküszöbölendő.

Kétségtelen hogy ezt a helyzetet az ország jogászközönsége ismeri. Egyrészt nyíltan helyteleníti és megfelelő változtatást kíván, másrésze azonban nem akarja levonni az egyedül helyes következtetést s fenn akarja tartani az eddigi helyzetet s ezt a felfogását helyt nem álló elméleti okokkal alátámasztva, akadémikus vitákat provokál.

És most felvetődik a nagy kérdés: miért?

Az ide vonatkozó megnyilatkozásokat vizsgálva azt látjuk, hogy ennek oka részben a minden fejlődéstől ösztönszerűen huzódozó nem éppen egészséges conservativismus, részben pedig az a még mindig megdönthetetlennek látszó felfogás, hogy igazságügyi vonatkozású ügyeket megnyugtató módon csakis a birói státus láthat el.

Ennek következménye, hogy ami egyszer helyesen vagy helytelenül, a helyes jogfejlődésnek megfelelően, vagy annak ellenére birói hatáskörbe került, az onnan többé el nem vonható, ami

szomorú végeredményében a birói hatáskör egészségtelen túltengésére és más igazságügyi szervekkel szemben, az alaptalan bizalmatlanságra vezet.

És most ezzel a szóval „bizalmatlanság“, eljutottam a vitának azon részéhez, amihez bizonyos szégyenkezéssel nyulok.

Világért sem azért, mintha jogosságát a kir. közjegyzői karral szemben, bármily halvány vonatkozásban is megengedhetőnek tartanám, hanem azért, hogy ilyen érv habár nem is nyíltan de a sorok között éreztetve egyáltalán felvetett!

Avagy mi másnak minősíthető, mint bizalmatlanságnak az olyan ellenvetés, hogy azért sem bizható kizárólag a kir. közjegyzőre a hagyatéki eljárás önálló lefolytatása, mert annak folyamán olyan nagy értékű vagyoni viszonyok nyernek rendezést, hogy a birói felülvizsgálat és ellenőrzés már ez okból, de másrészt azért is szükséges, mert a kir. közjegyzőt eljárásáért díj illeti meg, amit maga számít fel, s amit a legtöbb esetben az örökösök a hagyatéki tárgyalás alkalmával ki is fizetnek s a felek érdeke hogy ez a felszámítás ellenőriztessék.

Vegyük vizsgálat alá először az utóbbi ellenvetést!

Nem akarok itt érvként arra hivatkozni, — ámbár jogosan megtehetném, — hogy őt meg nem illető díjak felszámítását a kir. közjegyző részéről kizárja a letett esküje, társadalmi állása, tisztessége, súlyos fegyelmi felelőssége, ami állásának elvesztéséig terjed, hanem annak bizonyítására hogy mennyire komolytalan az az érv, csak arra hivatkozom, hogy a hagyatéki eljárásnak kizárólagos kir. közjegyzői hatáskörbe utalása esetén is, a bírósághoz kerülnek az eljárás befejezése után a hagyatéki iratok, amikor is számba nem vehető munkával és idő alatt, felülvizsgálhatja a bíró a költségfelszámítás helyes, vagy helytelen voltát, így módjában van a reperáció. Mellesleg megjegyezve az az egyetlen momentum az egész eljárásban, ahol esetleg helye lehet eredményes birói felülvizsgálatnak.

Végül vizsgáljuk a hagyaték esetleges nagy értékén alapuló kifogást!

A hagyatéki vagyon kis vagy nagy értéke az ahhoz fűződő érdek szempontjából közömbös!

Nagy érték nagy vagyonu örökösök esetén kisebb jelentőségű lehet, mint kis érték olyan örökösök szempontjából akiknek ez a kis érték minden vagyonuk.

Itt a kérdés súlypontja az *érték* szón van.

A közjegyzői törvény, a vagyon tárgy értékére való tekintet nélkül állapítja meg a közjegyző hatáskörét, amelyen belül korlátlan nagyságu vagyonra is állíthat ki minden hatósági ellenőrzés, vagy bármily más beavatkozás tökéletes kizárásával közokiratot amelyben a tulajdonos vagyonát elidegenítheti élők között viszterhes, vagy ingyenes jogügylettel, vagyonáról halála esetére közhitelességgel végrendelezhet, vagy élők közötti jogügylettel osztály alá bocsájthatja leendő örökösei között.

A tulajdonos elhalálozása esetén azonban már csak hatósági ellenőrzés mellett ejtheti meg a kir. közjegyző, ugyancsak élők között, akik már a törvény erejénél fogva a tulajdonjogot megszerezték, azok akaratának megfelelően és szóbeli kijelentéseik alapján, az osztályt.

Ha mindez így és csakis így volna okszerű, indokolt helyes és lehetséges, mit jelentene ez?

A közjegyzői törvény azt mondja: Állampolgárok! Ha vagyoni viszonyaitokat tekintet nélkül annak értékére, úgy kívánjátok rendezni, hogy az a rendezés az államban elérhető *legnagyobb jogbiztonságot nyujtsa* néktek, menjetek el a kir. közjegyzőhöz, akinek állását a ti érdekekben törvénnyel azért kreáltam, hogy szolgáljam vele a megelőző jogvédelmet s ezért felruháztam őt s egyedül csak őt közhitelességgel és közokiratoknak magán megbízás alapján leendő alkotásával. Házastársak és jegyesek! Titeket egyenesen *kényszerítlek*, hogy vagyoni viszonyaitok rendezésénél a közjegyző közbenjárását vegyétek igénybe!

És mit imputál ezzel szemben a törvényalkotónak az a fel-fogás, hogy hagyatéki eljárás esetén a kir. közjegyző munkájának ellenőrzése és felülvizsgálata feltétlenül szükséges? Azt a mentális rezervációt, hogy néktek állampolgároknak jó ugyan a közjegyző hozzá is kényszerítlek, közhitelességgel is ruházom fel, de ha már te nem élsz s így nem választhatod magad a közjegyzőt, hanem én, okkal, ok nélkül, beavatkozást nyertem vagyoni viszonyaid rendezésébe úgy, jobb hijján dolgozzon a kir. közjegyző, mert képzett, lelkiismeretes jó munkás, de én már mégis csak felülvizsgálom mit csinál, mert neked ugyan a törvény alapján *bíznod kell* a kir. közjegyzőbe, de én csak magamba bízom, mert hátha mégsem olyan megbízható mint ahogy én eléd állítom!

Ez a helyzet erkölcstelen, amit egy jogállam erkölcsi presztízsével nem fedezhet, ami a jogfejlődés helyes irányában sürgős reparációra szorul!

Ezzel megadtam a váiaszt a vita folyamán felvetett azon szemrehányásra is, miért küzdött a közjegyzői kar az ellen, hogy a hagyatéki eljárás novellája a *mai* formájában létesüljön, miért nincs a meghozott törvénnyel megelégedve, s miért állítja, hogy a novella a kir. közjegyzői karra tekintélycsorbulást jelent?

A novella folytán előállott helyzetben a nem jogász közönség is látja, hogy a hagyatéki eljárás 999/1000 részben a kir. közjegyzőre van bízva, az végez jóformán minden kezelési és érdemleges munkát, az állítja ki az osztálykivonatokat, sőt a bírósági hagyaték átadó végzést is. De azt már nem koncedálja neki a törvény, hogy mindezt maga lássa el sanctióval, hanem azt a bíró kizárólagos hatáskörébe utalja.

Itt már a laikus fejében is felvetődik a nagy kérdés: miért van ez így?

Miután azt tapasztalja, hogy az eljárásban mindent a kir. közjegyző végez, tudja, hogy képzettsége legalább is olyan mint a bíróé, csakis arra a megállapításra juthat, hogy az államhatalom nem bizik abban a közjegyzőben, akit ugyanaz az államhatalom közhitelességgel ruházott fel.

Hogy ez a helyzet a kir. közjegyző tekintélye szempontjából a novella *előttivel* szemben kedvezőtlenebb s alkalmas a közjegyzői tekintély lerombolására, — plausibilis!

Ezekben kívántam a velünk ellentétes állásponton lévők érvelésére válaszolni.

Abban a tudatban, hogy az általam elmondottak karunk minden egyes tagjának meggyőződését fedik, abban a tudatban, hogy a túlterhelt magyar bírói kar tehermentesítése, a közjegyzői kar tekintélyének megóvása, az élő jognak a gyakorlati élet által megkövetelt irányban történő fejlesztése egyaránt fontos közérdek:

Indítványozom, mondja ki az országos vándorgyűlés, hogy:

Az 1894. évi XVI. t. c. oly értelmű novelláris módosítását kívánja,

hogy a hagyaték bírói átadása és a „hagyaték átadó végzés“ az eljárásból, mint jogrendszerünkben gyökérrel nem bíró, sőt ősi jogfejlődésünkkel ellentétben álló intézmény, kiküszöböltsék, s e helyett a közjegyző által hivatalos hatáskörében kiállított

„hagyatéki osztálytanúsítvány“ legyen az az okirat, mely az eljárást befejezi s az örökösök szerzett jogait közhitelűen bizonyítja és a szükséges telekkönyvi bejegyzések alapjául szolgál.

A pécsi vándorgyűlés.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete ezidei — második — vándorgyűlését Pécsen tartotta. Ennek a gyűlésnek várakozáson felül bekövetkezett sikere legékesebben szólóan bizonyítja, hogy a közjegyzői karban elemi erővel él annak a tudata, amit magán a vándorgyűlésen a vendéglátó pécsi kamara közszereletben álló elnöke olyan ékesszólóan kifejtett, hogy t. i. a kar összetartásában, az önfeláldozó kartársias érzés kifejlesztésében rejlik az a hatalom, amely jobb jövő felé van hivatva és képes vezetni.

Az a szép látogatottság, amelynek a második vándorgyűlés örvendhetett, s az a nagy siker, amelyben része volt, ékesen szólóan bizonyítja, hogy karunk tulnyomó többsége megértéssel keresi a támogató, üdvöt adó erőt ott, ahol az valóban rejtőzik: a kartársi együttérzésben, összetartásban s az áldozatoktól vissza nem riadó öntudatosságban és tettegyűben.

A mindezeknek belátásából táplálkozó lelkes érzés hozta össze ezidén Pécsen a kart s tette oly feledhetetlenül emelkedett hangulatúvá a második vándorgyűlést, amelynek lefolyásáról a következőkben számolunk be.

A vándorgyűlés előkészítését Madarász István dr. a vendéglátó pécsi kamara fáradságot nem ismerő, közszereletben álló elnöke személyesen végezte és habár aktivitáshoz szokott lényét erősen benitotta a súlyos betegen fekvő szeretett hitves iránt érzett mély-séges aggodalma, mégis az előkészítés nehéz munkáját s magát a vendéglátást mindvégig a tőle megszokott igazi magyar uri szere tetreméltósággal látta el.

A vendégek az ország minden részéből szombaton, május 27-én érkeztek és pedig legtöbben a délutáni vonatokkal. Többen jöttek autón is, sőt az éjfél előtt érkező budapesti gyors is hozott még vendégeket. A délutáni vonatokkal érkező vendégeket a fő-

pályaudvaron a pécsi és környékbeli közjegyzők és helyettesek, élükön a kamarai elnökkel, fogadták. Mivel a családtagokkal együtt mintegy 130 személy elhelyezéséről kellett gondoskodni, az elszállásolás fogas kérdés elé állította a rendezőseget. Pécsnek jobb szállodái ugyanis nem olyan befogadó képességűek, hogy a rendes idegenforgalmon felül ilyen nagyobb vendégsereg elhelyezésére is módot nyújthatnának. Szerencsére a lakosság vendégszeretete, s különösen a cisztercita és irgalmasrendek főnökeinek, Buzássy Abel főigazgatónak és Berecz Fidél priornak, valamint a helybeli póstaigazgatóság vezetőjének dr. Mayer József főigazgatónak nobilis magatartása lehetővé tette, hogy a meleg szeretettel fogadott vendégek és családtagjaik mindnyájan tisztességes, kényelmes és tiszta szállásokhoz jussanak. A vendégek elhelyezkedése közben kedves jelenetekben sem volt hiány. Ilyen volt pl. amikor Berecz Fidélbeni az irgalmasok rendfőnökében a hozzájuk szállásolt dr. Lipcsey Péter egri közjegyző régi jó barátját ismerte fel és ölelte boldogan keblére, de ugyanakkor megtudta azt is, hogy őt mint cserkész vezérüket a ciszterciek is maguknak reklamálják, s a nehéz dilemmából alig tudott kiutat találni.

A vendégek este 9 órakor Pécs legelőkelőbb nyilvános éttermében, a „Nádor“-ban ismerkedési vacsorára gyülekeztek össze. A pazarul megterített, virágokkal szépen, díszített nagy U alakú asztal, amely mellé folyton újabb és újabb csoportok érkeztek, telepedtek le és ismerkedtek össze, a szép hölgyekkel mesés látványt nyújtott.

A nagy vacsorázó asztal mellett ott láttuk a közjegyzői kar legillusztrisabb tagjait. Dr. Rónay Károlyt az Országos Egyesület nagytekintélyű elnökét, dr. Galánffy Jánost, a debreceni, dr. Janits Imrét, a budapesti, dr. Jedlicska Bélát a szegedi és dr. Pottyondy Bélát a szombathelyi kamarák közszeretelben álló kiváló elnökeit, a vendéglátó dr. Madarász Istvánnal a közjegyzői Karnak tettekre kész, nagykvalitású, melegszívű felsőházi képviselőjével s számos fővárosi és vidéki kartársat, akiket mind öröm így egy tömegben együtt látni s akiknek példaadásán függve nő fel a jövő reménysége, a szintén szép számmal képviselt, rokonszenves helyettesi gárda.

Mindez igazán szép látvány volt, de — last but not least — az estélynek igazi fényét szép hölgyeink adták meg. A vendégek közül ugyanis sokan családjukat is elhozták s így ott láthattuk az ismerkedő estélyen, illetőleg a másnapi díszében dr. Angyal

Bélánét, dr. Buday Gyulánét, dr. Baranyi Antalnét és leányát, dr. Berzsenyi Lászlónét, dr. Cseresznyés Jenőné, dr. Cholnoky Imrénét, dr. Fehérváry Dezsőné, dr. Guthy Jánosné és leányát, dr. Hedry Aladárnét, dr. Hódy Mózes leányát, dr. Jeszenszky Eleknét, dr. Kepes Jánosné, dr. Nozdrovitzky Ferencné és leányát, dr. Rónay Károlynét, dr. Rónay Tibornét, dr. Szotyori Nagy Sándornét, dr. Tuba Jánosné, dr. Ujvárossy Lajosné.

Jó vacsora, tüzes borok, ragyogó női szemek és cigány! csoda-e, ha a hangulat csakhamar emelkedetté vált. Rég nem látott ismerősök akadnak egymásra és ölelkeznek össze, kipirult arcok, ezüstös kacagások, itt-ott egy díszkréten dudolt busongó magyar nóta, fájdalmas kifejezője trianoni nyomoruságunknak, — s mindez összeolvad lágy harmoniában.

A vacsorázó vendégek az utazás fáradalmaival nem sokat törődve, legjobb hangulatban, az éjszakába messze benyulva maradtak együtt, s egy kedves este emlékével tértek a vándorgyűlés vigiliáján jól megérdemelt pihenőjükre.

Másnap május 28-án (pünkösdi vasárnapja), reggel 8 órakor ünnepélyes szentmise volt a régi török mecsetből átalakított belvárosi plébánia templomban, ahol az énekkar Nagy Vazul cisztercita tanár szeretetreméltó figyelmességéből szebbnél szebb régi magyar, egyházi énekeket adott elő.

Ezután délelőtt 9 órakor, a városházának erre a célra átengedett nagy dísztermében, díszes karzati női közönség jelenlétében, kezdetét vette az összejövétel tulajdonképeni célja a második vándorgyűlés.

Megjelentek ezen: Dr. Angyal Béla pécsi, dr. Belcsák Sándor nagyigmándi, dr. Balassa Lajos ócsai, dr. Barna Lajos sásdi, dr. Buday Gyula nyirbátori, dr. Berzsenyi László keszthelyi, dr. Baranyi Antal battonyai, dr. Bodor Ferenc veszprémi, dr. Csányi László szekszárdi, dr. Cseresznyés Jenő zirczi, dr. Cholnoky Imre budapesti, dr. Csonka Zenó tabi, dr. Dóczi Kálmán czelldömölki, dr. Fabinyi Leó nagykatái, dr. Fekete László budapesti, dr. Fehérváry Dezső bajai, dr. Fodor Antal budapesti, dr. Földes Béla hódmezővásárhelyi, dr. Galánffy János debreceni, dr. Guthy János dombóvári, dr. Gröber Aladár gyöngyösi, dr. Gallus Sándor soproni, dr. Hulin Gábor kiskőrösi, dr. Heinrich István szegedi, dr. Hedry Aladár budapesti, dr. Haviár Gyula szarvasi, dr. Hanny Tódor

győri dr. Hanny Andor lengyeltóti, dr. Hódi Mózes bácsalmási, dr. Isoó Viktor csornai, dr. Jedlicska Béla szegedi, dr. Jeszenszky Elek orosházi, dr. Jakab Zoltán igali, dr. Janits Imre budapesti, dr. Konkoly Thege Sándor pápai, dr. Körössy Bertalan budapesti, dr. Kasza Sándor marczali, dr. Kaprinay Endre mátészalkai, dr. Káldi Gyula szekszárdi, dr. Krausz Győző mohácsi, dr. Kollár Győző szentlőrinci, dr. Kovách Elek nyiregyházi, dr. Kepes János székesfehérvári, dr. Lipcsey Péter egri, dr. Lénárt Dezső soproni, dr. Lehoczky Antal monori, dr. Májay Dezső és dr. Mártonffy Bogdán kaposvári, dr. Mike Imre nagyatádi, dr. Madarász István pécsi, dr. Nozdrovitzky Ferenc gyönki, dr. Nemes József bonyhádi, dr. Örley György nagykanizsai, dr. Östör Lajos csepregi, dr. Olchváry László nagykállói, dr. Pottyondy Béla szombathelyi, dr. Pekker Emil bicskei, dr. Pálffy Gyula pécsváradi, dr. Richter Richárd bpesti, dr. Rónay Károly budapesti, dr. Reviczky Jenő ráczkevei, dr. Rusa Ernő szigetvári, dr. Sümeghi László budapesti, dr. Szotyori Nagy Sándor kisvárdai, dr. Sirchich György szegedi, dr. Szlávay Kornél mohácsi, dr. Szemerjai Petrán Tibor budapesti, dr. Szatmári László szolnoki, dr. Szécsi Ferenc pestersébeti, dr. Szily János adonyi, dr. Szeghő Gyula móri, dr. Schrammel Imre vasvári, dr. Tóth Endre debreceni, dr. Tuba János paksi, dr. Teller Antal jászberényi, dr. vitéz Tóth Aladár gödöllői, dr. Ujfalussy Ödön letenyi, dr. Ujvárosy Lajos hajduböszörményi, és Zechmeister Alajos kunszentmártoni kir. közjegyzők, továbbá dr. ifjú Barna Lajos sásdi, dr. Debreczeny Dezső kisvárdai, dr. Fülöp József siklósi, dr. Fitos Jenő zalaegerszegi, dr. Gálffy Ferenc bácsalmási, dr. Hajnal Bálint budapesti, dr. Kasza László marcali, dr. Rónay Tibor budapesti, dr. Siklóssy Tamás pécsi, dr. Sziráky László budapesti, dr. Telman Sándor pécsi, dr. Uray László nagyenyedi, dr. Velsz Elemér budapesti kir. közjegyzőhelyettesek, végül dr. Fodor Elek budapesti kir. közjegyző jelölt. Összesen 79 közjegyző, 14 közjegyzőhelyettes, illetőleg közöttük egy közjegyzőjelölt.

Távolmaradásukat kimentették: dr. Puskás Béla kiskunfélegyházi, dr. Füzessey Dezső hajdunánási, dr. Krasznay Gábor esztergomi, dr. Holitscher Szigfrid budapesti, dr. Csiky Ödön sárbogárdi, dr. Keczer Akos mezőkövesdi, dr. Takács Jenő sümeghi, dr. Hunyor István jászapáti, dr. Várnay Ernő csurgói, dr. Horváth Béla devecseri, dr. Svastits Benő battonyai, dr. Ikrich Arnold szeg-

halmi, dr. Bathó Kálmán jászberényi, dr. Lintner Sándor debreceni, dr. Ertsey Péter derecskei, dr. Szentiványi Béla gödöllői, dr. Henneyi László szentesi, dr. Barcs Ernő budapesti, dr. Szily Kálmán győri kir. közjegyzők úgy dr. Pap Sándor bajai és dr. Mándy András debreceni kir. közjegyző helyettesek.

Dr. Rónay Károly egyesületi elnök a vándorgyűlést megnyitva üdvözölte a megjelenteket és indítványozta, hogy a vándorgyűlés táviratban fejezze ki hódolatát *nagybányai vitéz Horthy Miklós* kormányzó úr öfömméltóságának és *dr. Pesthy Pál* igazságügyminiszter úrnak. Ezután a jegyzőkönyv vezetésére dr. Siklósy Tamás pécsi kir. közjegyzőhelyettes, hitelesítésére pedig dr. Angyal Béla pécsi és dr. Rusa Ernő szigetvári kir. közjegyzőket kérte fel.

Dr. Madarász István mint a pécsi kir. közjegyzői kamara vendéglátó elnöke a házigazda szerepét betöltő kamara nevében köszöntötte meleg szavakban a megjelent kartársakat, akik előtt — úgymond — nemcsak az ajtókat, hanem a szíveket is kitarja. A zöld asztal — folytatta — a közérdek szolgálatára és ebben a közjegyzői intézmény fejlesztésére ad alkalmat, a fehér asztal mellett pedig a kölcsönös megértés, megbecsülés és szeretet szálai szövődnek, azok a szálok, amelyek az egy célért küzdőket egymáshoz fűzik, erőiket pedig közös célra egyesítik. Nagy jelentősége van pedig mindennek, mert a tapasztalat arra tanított, hogy a kar érdekeiért folytatott munkánknak csak akkor lehet eredménye, ha azt az egyén érett megfontolás mellett, az akadályoktól vissza nem riadó, szilárd akarattal, nem lankadó energiával és lendülettel végzi, a közület pedig összefogva egységes erővel. Ezt az egységet a kar, talán a megélhetés gondjaival folytatott küzdelem miatt, sokszor talán magánérdekek által is kényszerítve, a legújabb időkig teljes mértékben megteremtteni nem tudta.

Most célul tűztük ezt ki magunknak, ezen dolgozunk teljes erővel és máris hatalmas lépéssel közeledtünk a cél felé azért, hogy a kar érdekeit az immár intézményesen létesített, magának az igazságügyi kormány előtt már is tekintélyt szerzett kamaraközi értekezletek képviselik és határozataikat az egész kar egységes akarataként terjesztik fel.

Ez hivatalos téren a zöld asztal mellett történik, — társadalmi téren pedig a Királyi Közjegyzők Országos Egyesülete fejt ki ebben az irányban jelentős működést azzal, hogy a kart érdeklő kérdé-

seket éber szemmel figyelve, óhajainak hangot ad a szakközlönyben és a megvitatásra alkalmat a vándorgyűléseken.

A szónok azt hiszi, hogy nemcsak a maga lelkét szolgálja akkor, ha az Országos Egyesület vezetőségének és a közlöny szerkesztőjének ezekért köszönetet mond és arra kéri őket, hogy a kartársi szeretet és együvértartozás érzetét továbbra is meleg szívvvel ápolják és a kamarák hivatalos téren kifejtett munkálkodását társadalmi téren is támogassák.

Ugy a kamaraközi értekezlet, valamint az Országos Egyesület és a Közjegyzői Közlöny azonban csak kifejezője a Kar akaratának, tulajdonképpen a Kar egyes tagjai azok, akik ennek az egységes erőnek forrásai. Rajtuk egyénileg fordul meg az akarat keresztülvitele. Maga az egyéni akarat azonban nem elegendő, meg kell teremtenünk hozzá lelkünk egyensúlyát is! Az a szellemi munkás, akinek lelkét az otthon súlyos gondjai tartják béklyóban, nem élhet aszükséges mértékű szabad akarattal hivatásának. Amikor pihe-nésre szánt éjjeleinket rémképekkel népesíti be a családért való aggodalom és ettől elgyötörve napról napra csüggedtebben végezzük napi munkánkat és elsősorban is a munka anyagi eredményeit vagyunk kénytelenek mérlegelni, akkor kifogástalan, minden bírálatot kiálló munkát végezni lehetetlen. Amikor kereseti viszonyaink olyanok, hogy fészekrakó korunk nagyratörő álmait a napi szerény megélhetés eszközei keresésének silány vágyára kell leszállítani és arról, hogy bármi igyekezet mellett is tökélet gyűjthessünk, amelyből halálunk után szeretteink majd megélni képesek lesznek, — még csak nem is álmodhatunk és ez az életerőnk emésztő, lelkünkre az életidő haladásával napról-napra fokozódó súllyal nehezedő gond minden percünket megkeseríti és hatalmába kerít úgyhogy a napi munka már csak robot számba megy, amely azután kétszeresen emészti a szervezetet, akkor mindent el kell követnünk, hogy ettől a nehéz gyötrelemtől elsősorban szabaduljunk.

Mindezek igazságát átérezte nemes lelkű kartársunk Galánffy János is s az óhajást tette valóztatta. Elkészítette a nyugdíj, — helyesebben segély — intézmény megteremtése érdekében az ehhez szükséges törvény és rendelettervezetet, ezeket azután beható megvitatás után a kamaraközi választmány útján az igazságügyi kormány elé terjesztette, itt részt vett a véglegesítés érdekében megtartott anketen s ezzel a kérdést a megvalósulás stádiumába juttatta. Ezért szóló dr. Galánffy János kartársnak is mélyeséges hálával mond

az egész kar nevében köszönetet és kívánja, hogy mindezekről az érzésektől áthatva kezdjük meg Isten nevében a munkát!

A nemes közvellenlégtől áthatott, nagy figyelemmel hallgatott s élénk éljenzéssel és tapssal honorált beszéd után felolvasták a pécsi ügyvédi kamara üdvözlő táviratát s ezután dr. Pálffy Gyula pécsváradi kir. közjegyző tartotta meg rendkívül nagy sikert aratott, nagy előtanulmányok után megszerkesztett, fényes készütségű, zajos tetszéssel és helyesléssel sűrűn megszakított előadását arról, hogy „hatósággá kell-e átalakulnia a kir. közjegyzőnek ahhoz, hogy az örökösödési ügyeket egészen önállóan intézze el.“

Befejezésül indítványt terjesztett elő: mondja ki a közgyűlés, hogy az 1894. XVI. t. c. oly értelmű novelláris módosítását kívánja, amely szerint a hagyaték birói átadása és a hagyatékátadó végzés az eljárásból, mint jogrendszerünkkel ellentétben álló intézmény kiküszöböltessék. Ehelyett kir. közjegyző által hivatalos hatáskörében kiállított hagyatéki osztálytanusítvány legyen az az okirat, amely az örökösödést hivatalosan tanusítja és a telekkönyvi bekebelezés alapjául szolgál.

Az indítványt a közgyűlés egyhangulag magáévá tette azzal a kiegészítéssel, hogy az indítványt átteszik a kamaraközi értekezlethez. Együttal az előadónak értékes munkájáért köszönetét nyilvánította, s elhatározta, hogy az értekezést egész terjedelmében közléteszi az egylet hivatalos lapjában s külön is kinyomatván, az országgyűlés igazságügyi bizottságai tagjainak valamennyi közjegyzői és ügyvédi kamarának s a bíróságok elnökeinek megküldi.

Ezután dr. Rónay Károly, „A korlátolt felelősségű kereskedelmi társaságok intézményének remélhető hatása a kir. kincstár és kir. közjegyzőség érdekeire“ c. tartott előadást és indítványozta, hogy kérje fel a közgyűlés az igazságügyi, kereskedelemügyi és pénzügyminisztereket, hogy a korlátolt felelősségű kereskedelmi társaságok megalakítására és részvénytársasági jogunk részletes átalakítására vonatkozó törvényjavaslat munkálatait mielőbb fejezzék be. Indítványozta még azt is, hogy az irgatlan forgalmi irodákat tiltsák el szerződések készítésétől, iparengedélyük megvonásának szankciója mellett. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta és dr. Kovách Elek nyiregyházi kir. közjegyző indítványára köszönetét fejezte ki az elnöknek értékes és kiváló előadásáért.

Szünet után Dr. Szemerjay Petrán Tibor budapesti kir. köz-

jegyző olvasta fel értekezését „A kir. közjegyzőség jövőjéről.“ A nagy körültekintéssel és szaktudással csoportosított és statisztikai adatokkal támogatott, a hallgatóság részéről mindvégig feszült figyelemmel hallgatott előadás leplezetlenül tárta fel és ecsetelte a közjegyzői kar mai súlyos helyzetét. Az értékes előadást lapunk legközelebbi számában egész terjedelmében közöljük.

A nagykészültségű, világos elméről tanuskodó élénk tetszenyilvánításokkal több ízben megszakított felolvasás hatása alatt keletkezett vitában *Sümeghi* László dr. budapesti kir. közjegyző hívta fel a közgyűlés figyelmét több gyakorlati jelentőségű sérelem orvoslásának szükségességére, azokra a vizsátságokra amelyeket például a katonai hatóságok és községi előljáróságok követnek el okiratok hitelesítése körül; továbbá hogy Budapesten árverés csak az árverési csarnok közbenjöttével tartható meg, ami a közjegyzői kar háttérbe szorítását vonja maga után, stb. *Szécsi* Ferenc dr. pesterzsébeti kir. közjegyző pedig felhívta a vándorgyűlés figyelmét arra, hogy ha az előadó olyan realisan vázolta a közjegyzői kar jövőjét, meg kell emlékeznünk — már csak a helyi vonatkozások miatt is — a közjegyzőség multjáról is, nevezetesen arról, hogy épen Pécsen a Nagy Lajos alapította egyetem volt az egyetlen hely, ahol a középkorban a közjegyzőség művészetét az „ars notarilis“-t tanították, ahol ennek a tárgynak külön tanszéke volt. Különösen szükségesnek látja erre a tényre rámutatni akkor, amikor azt látja, hogy a kinevezések körül tulságosan kezd érvényesülni az az elv, amely azt tartja, hogy akinek Isten hivatalt ad, eszet is ad hozzá s mivel ennek az elvnek a következménye, hogy a karba csekély vagy épen semmi közjegyzői gyakorlattal nem bíró egyének kerülnek, ez a tény lassanként a kar színvonalának sülyedését vonja maga után. Pedig már a régiek is belátták, hogy a közjegyzőséget tanulni kell s a kar színvonalát csak az emelheti, ha belé elméletileg és gyakorlatilag egyaránt képzett egyének kerülnek. Bármilyen furcsán hangzik is tehát, de a közjegyzői pályán elengedhetetlen, egészen különleges természetű készültségnek a szükségessége iránt majd 500 esztendővel ezelőtt a jelenleginél több érzékkel és méltánnyalálással találkozunk.

Rónay Károly dr. elnök megköszöni az előadónak s a vitában résztvevőknek értékes felszólalásaikat, s minthogy konkrét indítványok nem tettek, az egyesület saját hatáskörében fogja megfelelő helyen a szükséges előterjesztéseket megtenni.

Ezután *Olchváry* László dr. nagykallói kir. közjegyző indítvá-

nyára elhatározta a vándorgyűlés, hogy felterjesztést intéz a kamaraközi értekezlet útján az igazságügyminiszter Urhoz a végből, hogy a közjegyzői nyugdíjra vonatkozó, az igazságügyminisztérium részéről már letárgyalt és elfogadott kerettörvény-tervezetet, törvényerőre emelés végett minél előbb terjessze a törvényhozás elé, mert ennek immár semmi akadályát nem látja, s viszont a közjegyzői karnak létevérdéke, hogy a tervezet sürgősen törvényvé váljon.

Ezt követőleg *Gálffy* Ferenc dr. bácsalmási kir. közjegyzőhelyettes tartotta meg felolvasását „A kir. közjegyzőhelyettesek jogállásáról“. Értekezése eredményeként azt a javaslatot tette, hogy ama visszás helyzet megszüntetése végett, amely szerint a közjegyzőhelyettes, habár akkor, amikor saját nevében jár el, köztisztviselő, mégis egyéb vonatkozásban magánalkalmazott, — tétessék felterjesztés az igazságügyminiszter Urhoz olyan értelmű rendelkezés megtétele végett, amely szerint a közjegyzőhelyetteseket is, működésük megkezdése előtt, minden esetben az igazságügyminiszter Ur erősítse meg állásukban, hogy ezáltal köztisztviselői jellegük nekik is minden kétséget kizárólag hangsúlyozva legyen.

Az erre kifejlődött vita folyamán az a vélemény alakult ki hogy a kérdés egyelőre tanulmányozás végett tétessék át a kamaraközi választmányhoz s a közgyűlés ilyen értelemben határozott is.

Madarász István dr. a kar felsőházi képviselője számolt még be ezután, osztatlan figyelem mellett, a postai díjatalányozás tárgyában s a közjegyzői díjrendelet megfelelő kiegészítése végett tett tanulmányai és eljárásai eredményéről, s a díjrendelet további fejleményeit ismertette még a közgyűléssel *Körössy* Bertalan dr. budapesti kir. közjegyző. A közgyűlés ezeket az ismertetéseket általános élénk helyesléssel fogadta, s a két felszólalónak fáradozásaiért hálás köszönetet szavazott.

Befejezésül *Lehotzky* Antal dr. monori kir. közjegyző tette még szóvá azokat a tulkapásokat, amelyeket egyes bíróságok a helyszínére kitűzött hagyatéki tárgyalások díjainak megállapítása, illetőleg helyesebben azok meg nem állapítása körül követnek, s felhívta a közgyűlés figyelmét az orvoslás szükségességére. Minthogy azonban a kifejlődött vita során az a nézet alakult ki, hogy a bíróságok téves intézkedései minden esetben az eljárási szabályok nyújtotta jogorvoslatok igénybevételével orvosolhatók, a közgyűlés — bár az emelt panaszok jogosságát általánosságban elismerte, — mégis a most jelzett okból további intézkedés lehetőségét nem látta.

Elnök ezután megállapította, hogy a vándorgyűlés tárgysorozata kimerült s több felszólaló és indítvány hiányában már most javaslatot tett arra nézve, hogy a jövő évi vándorgyűlést — nem a pünkösdi ünnepeken hanem egyik juniusi vasárnapon vagy ünnepnapon — Szegeden tartsák meg, s miután a közgyűlés ezt az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadta, elnök lelkes szavakkal megköszönte a tagok megjelenését, s köszönetét fejezve ki Pécs szab. kir. város lakosságának és polgármesterének is a szives fogadtatásért, a vándorgyűlést berekesztette.

A gyűlés befejezése után a vendégek a magas színvonalu eszmecsere hatására emelkedett hangulatban gyülekeztek össze a Pannónia szálloda nagy tánctermeiben, ahol 130 terítékű bankett volt. A harmadik fogás után az első felköszöntőt *Rónay* Károly dr. egyesületi elnök mondta, lendületes szavakkal éltetve az ország kormányzóját, nagybányai vitéz *Horthy* Miklóst. A beszéd után, amelyet a jelenlevők állva hallgattak végig, az éljenzés és tapsvihar elálltával *Madarász* István dr. szeretetteljes szavakkal a vendégeket, — *Janits* Imre dr. a budapesti kamara elnöke a vendéglátó *Madarász* Istvánt dr. — *Rusa* Ernő dr. szigetvári közjegyző *Rónay* Károly dr. egyesületi elnököt, végül *Lehotzky* Antal dr. monori közjegyző az 5 kamara elnökeit köszöntötte fel.

Ebéd után a vendégek a város régiségeit tekintették meg, még pedig elsősorban a püspöki székesegyházat, ahol két csoportra oszolva, *Fejes* György dr. a városi múzeum igazgatójának, s *Baumgartner* Alán cisztercita rendi tanárnak szeretetreméltó vezetése és szakszerű magyarázatai mellett gyönyörködtek annak világhíres művészi szépségeiben. A székesegyházat tudvalevőleg a legtisztább korai román stílusban *Dulánszky* Nándor dr. püspök restauráltatta 1882—1891-ig terjedő időben 5.000.000 korona költséggel, úgyhogy ma Európa legkiválóbb román kori épületeivel vetekedik. A dóm helyén a rómaiak idejében *Sopianae* temetője volt. Magának a székesegyháznak egy része a XI. században Szent István idejében készült, a XIII. században újjáépült s már ekkor négy tornya volt. A törökök mecsetnek és iskolának használták. Kiüzetésük után átalakították s 1807—27 között *Pollack* Mihály azt alakjából teljesen kiforgatta. — A restauráció folytán a régi templom helyén, arányainak, elrendezésének megtartásával, a külső felépítés minden jellemző vonása, egyszerű tisztes emlékszerűség tekintetében a régihez hasonló templom keletkezett. Belsejét jelenleg számos oltár, szebbnél szebb

művészi falkép, faldiszitmény (*Andrea* Károly, *Beckeratt* Mór, *Bamberger* Mihály német festők, *Lotz* Károly és *Székely* Bertalan nagy művészeink freskói) és szobor díszíti. — A két csoport megtekintette a dóm minden nevezetességét, a felső templom szentélyét, amelynek elején áll a négy génuai zöld márvány-monolith oszlopon nyugvó pompás oltár sátor (ciborium,) alatta az egyszerű márványlapból álló főoltárral, — a főfülkében a szürke karrarai márványból faragott s igen értékes ónyxkővel díszített aranyos püspöki trónt, — a felső templomból nyúló pompás Mór kápolnát, s a néphajóból nyúló Corpus Christi kápolnát, a templom északi oldalán lévő Mária kápolnát s a nagybecsű altemplomot, amely talán a dóm legszebb, legmisztikusabb részlete. — Megtekintették a dóm-muzeumát is, amely a Mór kápolna alatti teremben van elhelyezve, s benne látható a restaurálás alatt előkerült kőfaragványok rendszeres gyűjteménye. — Elvezették ezután a vendégeket a dóm előtti keleti obelisztkövében feltárt ó-keresztény sírkamrához (katakomba,) amely a maga nemében Olaszországtól eltekintve, egész Európában ritkítja párját.

A vándorgyűlés tagjai ezután egy kis sétát téve, a belgyógyászati klinika telkén levő Gróf *Nesselrode* püspöktől 1720-ban török mecsetből átalakított Szent-János kápolnát tekintették meg, ezt az egyetlen mecsetet, amely a pécsi 12 mecset közül egészen épségben látható 27 m. magas mináretjével együtt fennmaradt. — A mináret csucsán, épen úgy mint a belvárosi plébániatemplom kupoláján is még mindig ott viaskodik a félhold a keresztel, intő szimbólumaként a régen leviharzott zord időknek.

Innena szomszédban levő városi múzeumhoz sétált át a társaság, amelynek régészeti, néprajzi, természetrajzi, iparművészeti és képzőművészeti tárgyai, különösen őskori majd a rómaiak s a népvándorlás korából származó, továbbá Árpád-kori és török-hódoltságkorabeli emlékeikkel, s a szép Zsolnay-gyűjteménnyel általános élénk figyelmet ébresztettek és nagy tetszést arattak.

A kedves és tanulságos napot ismét a Pannónia táncteremben tartott közös vacsora fejezte be, amelynek végeztével a fiatalság egy része táncrea is perdült a tüzes cigányzene hangjai mellett.

A vándorgyűlés második napján, május 29-én (pünkösdi hétfője) a tagok, — mivel a közgyűlés munkaprogramját az előző napon már kimerítette, — tanulságos és sok szellemi élvezetet is nyújtó szórakozásnak szentelhetők idejüket. Mindenekelőtt azon-

ban a vendég hölgyek hódoltak nemes gesztussal és megható együttérzéssel betegen fekvő barátnőjük dr. *Madarász* Istvánné iránt érzett szeretetüknek azzal, hogy a súlyos betegnek klinikai betegágyához gyönyörű hortenziákat küldöttek. — A nagybeteg állapota különben azóta — hála Istennek — a javulás útjára terelődött, amit — örömmel fognak tudomásul venni mindazok, akik ezt a gyengéd-lelkű Nagyasszonyt ismerik.

A vendégek eznap kirándulásainak pompás idő kedvezett, amely mindannyiunk kedélyére felvillanyozólag hatott.

Délelőtt a Dunagőzhajózási Társaság Mecsekszabolcs község határában lévő Szent István-aknához rándult ki autókon a mintegy 70 tagból álló társaság. A legmodernebb elvek szerint épült és felszerelt, Európa-szerte páriát ritkító, külsőre is rendkívül impozáns szénbányatelepen, amelynek megtekintésére Jicinsky Jaroslav főbányatanácsos bányagazgató, a legnagyobb készséggel adta meg az engedélyt, *Blaschek* és *Szikora* bányatanácsosok fogadták a vendégeket, akiknek csoportja ezután két részre oszlott. Az egyik *Blaschek* tanácsos kalauzolása mellett a bányatelepet, annak épületeit és jóléti intézményeit tekintette meg, a másik — s valljuk be nyíltan, a vállalkozóbb szellemű, — pedig *Szikora* tanácsos vezetése alatt magába a bányába ereszkedett le. Ezt megelőzőleg azonban az utóbbi csoport tagjainak toiletté-et kellett csinálniok, vagyis ruhájuk fölé a már előre elkészített, részben kék, részben hófehér nadrágot és munkás köpenyt kellett öltetniök, fejükre pedig sapkát, illetőleg cowboy-szerű kalapot nyomtak. Az átöltözés, amely alatt tréfás jelenetekben nem volt hiány, annyira megváltoztatta a résztvevők külsejét, hogy még a jóismerősök is alig ismertek egymásra. Marcona-alakok, zordon basi-bozúk kerültek ki az öltözőből, akik között a társaság hölgytagjai mint lantos Bob hercegek csapongtak s egy bájos jelenség közülük rögtön el is nyerte a „bánya-csibész“ kitüntető címet és jelleget. Végezetül mindenkinek még egy-egy bányászlámpát is nyomtak a kezébe s eme félelmet gerjesztő előkészület után már indult is az első transport le a 400 méter mélységű tárnába, a másodpercenként 9 méteres sebességgel haladó 1200 lóerős villamos hajtóerőre berendezett szállítógépen. A szállítógépek nem a földszínen állanak, hanem közvetlenül az aknák felett a vasbetonból épült 40 méter magas aknatoronyban, a föld színe felett 29 méter magasságban vannak elhelyezve. A villamosáramot a telep egy központi villamosáramfej-

lesztő műből kapja, amely hazánk legnagyobb és legjobban felszerelt ilyen telepeinek egyike és 3 darab összesen 27.000 lóerő teljesítményű gőzturbinával van felszerelve. Ez a mű látja el Pécs városát is villamos árammal, sőt most már az egész vármegye villamosítása is ebből az erőforrásból folyamatba van téve.

Lent a mélyben ismét két csoportra oszolva, a pompás vezetők szakszerű magyarázatai alapján megismerkedtünk a bányának igazán amerikaias méreteivel. A falazott körszelvényű aknák és egyéb vájatok hossza 52 kilométer, a telep évi 5 millió métermázsa szén kitermelésére van berendezve, de — sajnos — a gazdasági pangás miatt, most redukált üzemmél dolgozik és kapacitásának egyharmad részét sem szolgáltatja. A bányában termelt szén különben hazánk legértékesebb szenei közé tartozik s az egyedüli fekete szén egész Nagy-Magyarországon. Bár ünnepnap lévén, minden munka szünetelt, s így annak az eleven életnek, amely a dolgozó bányát jellemzi, szemlélői nem lehettünk, mégis a látnivalók megtekintésével összefoglaló képet alkothattunk magunknak az egész üzemről. Megtekintettük a lent a föld gyomrában működő bányavasut berendezését, a sineken guruló temérdek csillét, az azokat vontató s a bányalég robbantásának elkerülése végett nem gyulékony anyaggal, hanem sűrített levegővel működésben tartott mozdonyt, a bányavizek kiszivattyuzására szolgáló hatalmas szivattyu-telepet és egyéb berendezéseket. Azután mintegy háromnegyed órai lenttartózkodás után ismét Isten szabad ege alá kekerülve, megtekintettük a telep impozáns gépházát, a mentő és higiénikus felszereléseket, majd pedig a sok emóció okozta farkasétvággal a Dunagőzhajózási Társaság részéről pazar vendégszeretettel nyújtott hideg buffethez telepedtünk le, s azután — még az obligát fényképezési jeleneten is átesvén s a vendégkönyvet is aláírván — a kényelmes társas autókon a városba tértünk vissza.

A Nádor-szálló éttermében kellemes hangulatban elfogyasztott közebed s egy kis pihenés után délután ismét — most már kissé hosszabb lélegzetű autókirándulás következett. Gyönyörű szép napsütéses időben robogott ki a társaság az autón egy óra távolságra levő Máriagyüd bucsújáró helyre ahol a II. Géza királytól 1148. évben épített kápolnát, illetőleg az ahhoz 1742-ben épített kecses kéttornyú templomot és a Szent Ferencz-rend zárdáját évente 40-50 ezer bucsujáró keresi fel. A kápolna keleti részében, a főoltár fölötti fülkében van elhelyezve, a Boldogságos Szűz képe,

amelyhez VII. Pius pápa 1805. évben a teljes bucsut engedélyezte.

Miután a vendégcsapat a templom lépcsői mentén elhelyezett sátrakban vásárlási szenvedélyét is kielégítette azáltal, hogy kisebb emléktárgyakat szerzett be, a templomban pedig rövid ájtatoskodást végzett, — az autók 10 perc alatt Siklóra robogtak át velünk, hogy utunk egyik főcélját, a kifogástalan jókarban fennmaradt ősi siklósi várat megtekinthessük. — A vár, amely jelenleg gróf *Benyovszky* Móric tulajdona, csak engedéllyel tekinthető meg; de ezt az engedélyt a vándorgyűlés rendezőjének kérésére már előre készségesen megadta az előkelő tulajdonos. A dombtetőn épült, impozáns benyomást kelthő vár eredete a középkorba nyulik vissza, s a rajta még látható középkori részletek a késői gótikának jegyeit mutogatják ugyan, de kétségtelen, hogy ezek későbbi átépítésből és bővítésből erednek, a vár maga már jóval előbb is meg volt. Tulajdonosai a *Siklósi* grófok, a *Garák Korvin* János, *Ujlaky* Lőrinc, *II. Ulászló* király, majd *Perényiek*, *Zrinyi* Miklós a szigetvári hős, *Zrinyi* Miklós a költő, a törökök és *Caprara* s ezután a *Batthyányi* grófok voltak. Ez utóbbiakról a *Benyovszky* grófokra szállott át s a jelenlegi tulajdonos gróf *Benyovszky* Móric benne is lakik.

A várban ült fogságot 1393. év végén és 1400 elején *Zsigmond* király, akit a pártütő oligarchák Visegrádon fogságba vetettek s később *Gara* Miklós közbelépésére, könnyebb fogságra ide helyezték át. Szobáját, amelyben fogságát töltötte, meg is mutatták.

A vár legérdekesebb része a csúcsives formákat mutató várkapolna, amelynek karzata azonban renaissance. Az oszlopokon és a vár egyéb helyein a *Garák* és *Perényiek* cimerei díszlenek.

Borongva jártuk a tisztas öreg falakat, a dicső magyar multnak ezeket a mohos emlékeit s miközben tekintetünk a régi bástyákat kutatta, szorongva merült fel lelkünkben a kérdés, vajjon ezt a dicsőséges multat végleg eltemette-e hát Trianon? S ekkor tekintetünk végig siklott az alatt elterülő áldott rónaságon, amelynek ringó buzakalásza az esti szellőben vigasztalóan bölöngött felénk. Szinte hallottuk, hogy mit suttognak: Nem, nem soha! És szívünk visszadobbant: „Hiszek egy Istenben!”

Siklósról utunk már alkonyattal vezetett végső célja felé: a kies Harkány-fürdőbe, amely gyönyörű ősi parkban fekszik, s fejlesztése nagy erővel folyamatban van. Bövizü forrásai 63-65° C.

hőfoku kénes vizet adnak, amely köszvény, csúsz, idegzsába, vérpangás, májbajok és sok más betegség ellen kiváló. A parkban végzett jóleső séta, a fürdőtelep épületeinek, sétányainak és a nemrég épült strandfürdőnek megtekintése, valamint a hőforrások vizének megizelése után itt fogyasztották el a kirándulók az 55 terítéses izletes vacsorát is, amely egyuttal bucsuvacsora is volt, mert annak befejeztével, néhány kedves ifju szívnek mélységes fájdalmára, a könyörtelen öregek már indították is útnak Pécs felé az autókat s hiába húzta a cigány a szebbnél-szebb talp alá valót, közeledett a válás órája, mint sötét végtet vetette már előre árnyékát Eszék felől az éjjeli gyors, amely a vendégek nagy részét ma éjjel volt Budapest felé repitendő.

Szép csillagos éjszaka tértünk vissza egy óra leforgása alatt Pécsre s ha szemünk nem csaltak, éjjel az autóbusz belsejében akadt egy-két ifjú pár, akik választottak maguknak csillagot.

Bent a Nádor előtt még utolsó baráti kézszorítások s már oszlik is az együtt eltöltött kedves órák emlékével a széptagu társaság.

Most ocsúdunk fel: milyen kár, hogy az egész csak ilyen rövid ideig tartott.

A viszontlátásra, jövő ilyenkorra Szegeden!

K Ö Z L E M É N Y E K:

Halálozás. Kegyeletes megemlékezésül közöljük, hogy karunk egyik régi érdemes tagja, krasznai *Krasznay* Gábor dr. m. kir. kormányfőtanácsos, esztergomi kir. közjegyző hosszas szenvedés után f. é. június hó 3-án elhalálozott. Nagy részvét mellett helyezték tetemét az esztergomi temetőben örök nyugalomra.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

Az osztrák Natariats-Zeitung e havi számában többek közt részletesen foglalkozik az Egyesületünk által Pécsen tartott ezidei vándorgyűléssel, különösen kiemelve *Pálffy* Gyula tagtársunknak nagyértékű, jelen számunkban közölt előadását;

közli az idén szeptember 12—15-én Salzburgban tartandó „Deutscher Juristentag“ programját.

Egy birói határozat. (Levél a szerkesztőhöz.) A budapesti központi kir. Járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság az utóbbi időben új gyakorlatot folytat azoknak a telekkönyvi beadványoknak az elintézése körül, amelyeket a felek ügyvéd, vagy kir. közjegyző ellenjegyzésével, de meghatalmazás csatolása nélkül nyújtanak be. Ezeket a beadványokat elutasítólag intézi el.

Hogy ez a gyakorlat az állandósítás szándékával indult meg, azt a legjobban az igazolja, hogy már blanketta is készült az ilyen kérvények elintézésére, helyesebben mondva elintézésének elodázására. Mert szerintünk ez az elintézési mód tényleg csak az érdemleges elintézés elodázását, a feleknek oktalan költség és bosszuság okozását és a telekkönyvi hatóságnak és a fellebbviteli bíróságnak szükségtelen munkatöbblettel való megterhelését jelenti.

A szóbanforgó blankettáris végzés az elutasítást következőleg indokolja:

„Az 1888 október 18-án kelt 9162 I. M. sz. rendelet 2. pontja szerint a meghatalmazást nem igazoló ügyvéd által ellenjegyzett telekkönyvi kérvények úgy tekintendők, mintha azokat maga a fél ügyvédi közbenjárás nélkül adta volna be.

Minthogy a jelen esetben az általános meghatalmazás bemutatva nem lett, a tkvi hatóság a kérelmet a fél által beadottnak tekinti s ez esetben csak akkor intézhetné el, ha azt a fél sajátkezüleg aláírta és két tanuval előttemeztette volna.

Ámde ezen kellékekkel a beadvány ellátva nincs, azért folyamodót el kellett utasítani, annál is inkább, mivel az általános meghatalmazás hiányában az ügyvéd útján benyújtott beadványra vezetett ügyvédi ellenjegyzés sem elegendő, hanem a meghatalmazás bemutatása is szükséges.”

Ez az indokolás azonban már a kiinduló pontjában is téves, mert — eltekintve attól, hogy a benne idézett igazságügyminiszteri rendelet számát is hibásan jelölte meg — de egyúttal az 1888. évi október 18-án kelt 19162. I. M. számú rendelet 2. pontját is hiányosan idézi.

Az összefüggés és teljesség okából ide iktatjuk a hivatkozott igazságügyminiszteri rendelet 1. és 2. pontját, mely szószerint a következőleg szól:

1. „A budapesti kir. ítélőtábla a telekkönyvi kérvények alaki kellékre nézve egyedül a telekkönyvi rendelet 121. §-ában foglalt szabályokat tartja mérvadónak.

Ehhez képest a nyilván idegen kézzel irt és aláírt kérvények is elfogadtnak és érdemileg bírálat alá vétetnek a budapesti kir. ítélőtábla által, ha azok az illető eredeti okiratokkal fel vannak szerelve és így alapos kétely nem foroghat fenn aziránt, hogy a kérvény vatóban az abban kérvényezőként megnevezett egyéntől ered.

2. Ennek további folyományaként a budapesti kir. ítélőtábla előforduló esetekben azt is kimondotta, hogy a meghatalmazást nem igazoló ügyvéd által ellenjegyzett telekkönyvi kérvények úgy tekintendők, mintha azokat maga a fél ügyvédi közbenjárás nélkül adta volna be és hogy az ügyvédi meghatalmazás hiánya csak azt vonhatja maga után, mikép a hozandó végzés az eredeti okiratokkal a telekkönyvi rendelet 138. és 140. §§-ai értelmében magának a félnek s nem a kérvényt ellenjegyző ügyvédnek kézbesítenessék.”

Ehhez a rendelethez kommentárt fűznünk nem szükséges. Semmiféle indokot nem találunk az ezzel ellentétes gyakorlat inaugurálására, sőt ellenkezőleg egyenesen károsnak tartjuk azt különösen a jelenlegi körülmények között, amikor a telekkönyvi hatóságok amugy is oly nagy munkateher alatt roskadoznak, hogy az igazságügyi minister úr az igazságügyi tárcát 100 új telekkönyvvezetői állás szervezésével megterhelni kényszerült.

B—ő.

Kihirdetett törvények. Az 1928. évi XV. törvénycikk az 1919. évben Washingtonban tartott Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet által a munkahiány tárgyában, tervezet alapján elfogadott nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről. (Ttár 1926 IV. 29)

az 1928. évi XVI. törvénycikk az 1920. évben Genuában tartott Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet által a tengeri munkára bocsátható gyermekek legkisebb korának megállapítása tárgyában, tervezet alakjában elfogadott nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről. (Ttár 928. IV. 29.)

az 1928. évi XVII. törvénycikk az 1921. évben, Genfben tartott Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet által a szénmunkára vagy fűtőmunkára bocsátható fiatalok legkisebb életkorának megállapítása tárgyában, tervezet alapján elfogadott nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről. (Ttár 928. IV. 29.)

az 1928. évi XVIII. törvénycikk az 1921. évben, Genfben

tartott Nemzetközi Munkügyi Egyetemes Értekezlet által a hajókon alkalmazott gyermekek és fiatalok kötelező orvosi vizsgálata tárgyában, tervezet alakjában elfogadott nemzetközi egyezmény be cikkelyezéséről. (Tár 928. IV. 29.)

az 1928. évi XIX. törvénycikk az állategészségügyről. (Tár 928. V. 24.)

az 1928. évi XX. törvénycikk a Magyar Földhitelintézetnek Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének és a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének adó- és illetékkedvezményeiről;

az 1928. évi XXI. törvénycikk az ipari záloglevelekről. (Tár 928. V. 24.)

az 1928. évi XXII. törvénycikk a polgári ügyekben a törvényszéki egyesbiráskodás hatályának meghosszabbításáról. (Tár 928. V. 31.)

Rendelet. 30762/1927. N. M. M. sz. Az elhagyottá nyilvánított gyermekek községi illetőségének megállapítása

2.070/1928. M. E. sz. Személyt érő vétlen károkozás vagy tiltott cselekmény alapján kártérítés címén a m. kir. államvasutak ellen támasztott egyes követelések birói érvényesítésének ideiglenes felfüggesztése.

2.800/1928 M. E. sz. A személyt érő vétlen károkozás vagy tiltott cselekmény miatt kártérítés címén megállapított egyes pénzbeli járadékok átértékelésének mértéke

1887/1928. N. M. M. sz. A Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetnél való betegségi biztosítás kötelezettségének kiterjesztéséről szóló 200/1928. M. E. számú rendelet hatálya alá eső testületek, egyesületek és társulatok jegyzékének kiegészítése.

81.161/1928. K. M. sz. A jogosulatlan iparüzés leküzdése.

159.839/1928. B. M. sz. Jogosulatlan iparüzés figyelemmel kísérése.

25.000/1928. I. M. sz. A végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendű katolikus papok hagyatéka tárgyában 1904. évi T. 107/15. sz. alatt kiadott rendelet módosítása.

2401/1928. N. M. M. sz. A Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetnél való betegségi biztosítási kötelezettségnek kiterjesztéséről szóló 200/1928. M. E. számú rendelet hatálya alá eső testületek, egyesületek és társulatok jegyzékének kiegészítése.

76.985/1928. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékekre történő átszámítása.

34.800/1928. I. M. sz. rend, a kir. közjegyzők díjszabásának kiegészítéséről.

J U D I C A T U R A.

283. Végrendelet érvénytelenítése. Abban a kérdésben; hogy az öröklagyó a végrendeletkor akaratának szabad elhatározására képes volt-e, a Kúria a következőben határozott:

Az Igazságügyi Orvosi Tanács véleménye szerint az öröklagyó a végrendelet alkotása idejében tudott ugyan a vagyonából való juttatásra vonatkozó óhajt kifejezni, de nagyfokú elesettsége, pihennivágyása és tompasága következtében nem tudta a végrendelet egyes intézkedéseit felfogni és a végrendeleti juttatásoknak egymáshoz viszonyított jelentőségét és értékét megbírálni. Ebből pedig az öröklagyónak végrendeletére képtelen állapota a m. kir. Kúria megítélése szerint is nyilvánvaló. (K. I. 1454/1927.)

284. Válóperes megegyezés érvényessége. B) A házasságok között létesült olyan megállapodás, mely a házassági kötelék felbontásába való kölcsönös beleegyezést s azt tartalmazza, hogy a bontóper lefolytatása elé a nő akadályt nem gördít, mint a házasság céljával és erkölcsi tartalmával ellentétben álló, mindkét fél részéről a jó erkölcsökbe ütközőnek tekintendő s ezen nem változtat az sem, ha ez a megállapodás a bontóper folyamata alatt történt is.

A fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, mintha a közjegyzői okiratban foglalt szerződésnek a házasság felbontása és a végleges nőtartásdíj megállapítása tekintetében intézkedő része egymástól elkülöníthető külön-külön jogügyletnek volna tekinthető s a Ht. 92. §-a értelmében a házastársak szabad rendelkezésének tárgyát tevő végleges nőtartásdíj iránti megállapodás a bontás ered-

ményétől független jogügylet volna, tekintet nélkül a házassági kötelék felbontására vonatkozó megállapodásra, — ellenkezik az anyagi joggal;

mert a felek rendelkezésén kívül álló házassági kötelék felbontása iránt mindkét részről a jó erkölcsökbe ütköző, megállapodás feltétlen érvénytelenségéből és semmis voltából a bontással kapcsolatos s a házasság jogérvényes felbontásának következményeként jelentkező, vagyoni viszonyok rendezésére szolgáló megállapodásoknak is, — mint aminő a végleges nőtartásdíj iránti meg egyezés, — az érvénytelensége okszerűleg folyik; s a kir. Kúriának az elvi jelentőségű határozatok közé felvett 458. számú határozatában foglalt kötelező erejű jogszabály értelmében, midőn valamely szerződészerű megállapodás a jó erkölcsbe ütköző volta miatt nem részesülhet birói oltalomban, a megállapodás előtti állapot lévén helyreállítandó, a végleges nőtartásdíjra vonatkozó ez a megállapodás különálló és önálló jogügyletként fenn nem tartható.

A közjegyzői okirat tartalmából kétségen kívül az állapítható meg azonban, — hogy az alperes az egyességben megállapított fizetések teljesítését a nő vétkességére való tekintet nélkül vétkessége birói megállapítása esetére is kötelezte s a megállapított tényállás szerint azt 1916. évi november hó 6. napjától, 1918. évi október haváig a szerződésben meghatározott fizetési kötelezettséggel egyezőleg fenntartás nélkül tényleg teljesítette is.

Való ugyan, hogy a szerződésnek a jó erkölcsbe ütköző tartalmánál fogva abból biróilag érvényesíthető jogok és kötelezettségek a kifejtetteknél fogva nem származhatnak, a jelen esetben azonban a férj volt nejeinek vétkességére, mint jogszünetítő körülményre sikerrel csak akkor hivatkozhatna, ha őt nem terhelné a jó erkölcsökbe ütköző magatartás;

de ha, — mint a jelen esetben, — a házasságnak bontóok nélkül közös megegyezés útján való felbontása, — tehát erkölcstelen cél megvalósítása érdekében vállalt a másik féllel szemben tartási kötelezettséget, a méltányosság követelményeinek és az erkölcs jóérzésnek megsértése nélkül nem követelheti, hogy eme köteletség teljesítése alól a nőnek csak mesterséges bontóok alapján önként vállalt — tehát csak képzelt, valójában fenn nem állott, vétkessége címén mentesítsék.

A szerződésnek a jó erkölcsbe ütköző voltára s ezen az ala-

pon az abban meghatározott végleges nőtartásdíj fizetése alól való mentesítésre s a fentebb felhivott elvi határozatban foglalt jogszabályra az alperes sikerrel ebből az okból nem hivatkozhat. (K III. 4662/1927.

285. Végrendelet alakszerűsége. Az 1876: XVI. t.-c. 9. §. szerint abban az esetben, ha a végrendelet tanui közt olyan tanu volt, aki az idézett törvényszakaszban megjelölt esetekben érdekeltnek tekintendő, a kedvezményezett csak úgy juthat a végrendeletben neki szánt előnyhöz, ha az érdekelt tanun kívül a szükséges számú tanu jelen volt a végrendeletkésznél.

Ez a törvényszakasz azonban egyáltalában nem érinti az 1876: XVI. t.-c. 4. §-ának azt az általános rendelkezését, amely szerint az írásbeli magánvégrendelet alkotásánál alkalmazott tanuknak a végrendeletet alá kell írni, illetve kézjeggyel ellátni; nem érinti továbbá a törvény 5. és 6. §-ának rendelkezését sem, amely szerint az ott megszabott alakú kellékek megtartása a tanuk által az okiraton igazolandó.

Ennélfogva olyan egyén, aki a végrendeletkészés egész folyamata alatt jelen volt ugyan, de a végrendeletet alá nem írta, illetve kézjeggyel el nem látta, az írásbeli végrendelet tanujának az 1876: XVI. t.-c. 9. §. esetében sem tekinthető. (K. I. 6236/1926. 14.)

286. Örökösödési eljárásban miként érvényesíthető a bérbeadó zálogjoga. Kétségtelen, hogy a bérbeadót megillető törvényes zálogjog nem enyészhetett el pusztán azon okból, hogy a bérlő meghalt és a törvényes zálogjoggal terhelt ingóságok a hagyatéki bíróság által elrendelt árverése (melynek határnapjairól szabályszerűen a bérbeadó is értesítendő) eladattak.

Kétségtelen azonban az is, hogy a bérbeadó törvényes zálogjoggal biztosított követelése a hagyatéki ingók vételárából csak akkor volna kiutalható, ha erre nézve az összes érdekelt, különösen az összes hagyatéki hitelezők meghalgattatnának, — vagyis a vételár felosztására sorrendi tárgyalás (Vht. 118., 119. §.) tartatna.

Sorrendi tárgyalásnak pedig a hagyatéki eljárás keretében helye nem lehet. Ezt az álláspontot igazolja az, hogy erre nézve semmilyen pozitív törvényes rendelkezés nincs s hogy ily sorrendi tárgyalás tartása az örökösödési eljárás közvetlen célján kívül eső érdekek szolgálatában állana, öröklési jogilag nem érdekelt személyek bevonásával az örökösödési eljárást jelentékenyen meghosszabbítaná.

A hagyatéki hitelező (igy a törvényes zálogjoggal bíró bérbeadó is) a hagyaték átadásának kérdésében nem folyhat be, azt meg nem akadályozhatja, azonban jogos igénye van ahhoz, hogy joga érvényesítésének lehetősége fennmaradjon.

Mindezek alapján a kir. törvényszék kimondja, hogy az örökösödési eljárásban sorrendi tárgyalásnak nincs helye, minélfogva a bérbeadónak a hagyatéki árverésen befolyt és birói letétbe helyezett vételári összegre nézve fennforgó törvényes zálogjoga az örökösödési eljárás keretén kívül érvényesíthető, azonban a hagyatéki bíróságnak kötelessége a törvényes zálogjog érvényesítésének lehetőségét fenntartani. (Bpesti Törvényszék, 21. Pf. 165321/927.)

287. Főszerző férj feleségének külön szerzeménye. A felperes nemessége a felek közt nem vitás, mint rendezett tanácsú város főjegyzője pedig egyben honoratior is és így a házassága alatt szerzett vagyona nézve főszerzőnek tekintendő. Azonban a nemes vagy honoratior férj főszerzői minősége nem zárja ki azt, hogy a házasság tartama alatt felesége visszterhesügylettel vagyont szerezhessen, még pedig nemcsak, mint közszerző, hanem férjének beleegyezésével egyedüli szerzőként is, mivel a férj főszerzői minősége annak beleegyezését hatálytalanná nem teszi.

A felperesnek fentebb részletezett tényeiből pedig, a vagyonszerzési okiratok elkészítésében és a tulajdonjognak egyedül felesége javára való bekebelezése érdekében kifejtett tevékenységéből, tekintettel arra, hogy feleségének a belsőség megvételekor az annak árát meghaladó készpénz öröksége volt és hogy felesége a belsőségbe később befektetett összegről, mint közszerzeményről külön elismervényt állított ki a felperes részére, amelynek szövegét ugyancsak a felperes irta és hogy továbbá a különingatlan peres felének átruházója, a felperes feleségének nővére volt, — okszerűen csak arra lehet következtetni, hogy a peres ingatlanok tulajdonjoga a házastársak megegyezése alapján kebelezett be egyedül a feleség nevére s a felperes az ingatlanok megszerzésekor azokra feleségének kizárólagos tulajdonjogát elismerte, amint elismerte az általa most figyelembe venni kívánt befektetések dacára külön vagyon minőségüket akkor is, amikor feleségének halála után, bár az alperes hasznélvezeti jogának engedélyezését megtagadta, tulajdonjogi igényt még sem támasztott, hanem az ingatlanokra, mint egészükben a felesége hagyatékához tartozókra, az alperes nevében beadott kérvényben alperes örökösödési jogának

megállapítását kérte. Ezek után felperes befektetései címén sem igényelhet tulajdonjogot, hanem csak beruházásainak megtérítését.

A felperesnek az az álláspontja, hogy az ingatlanok tulajdonjogának a felesége részére való átengedése az ő részéről főszerzői jogára tekintettel ajándékozás és mint ilyen az ügyletnek közjegyzői okiratba foglalása hiányában érvénytelen, téves. Eltekintve attól, hogy a feleségének hiányzó külön vagyona a férj főszerzői minősége mellett is megtérítendő és ennélfogva az ingatlan tulajdonjogának átengedése nem foglal magában feltétlenül ajándékozást, a birói gyakorlat értelmében a házastársaknak egyes vagyontárgyak tulajdonjogára vonatkozó és — mint jelen esetben is — teljesedésbe ment megegyezése annak közjegyzői okiratba foglalása nélkül is érvényes, amint érvényes a szerzési okiratba szerzőtársként felvett nő közszerzői minőségének elismerése abban az esetben is, amikor a szerzési okirat nem közokirat. (K. I. 563/1928.)

288. Végrendelkezés a közszerzeményről. A közszerzeményhez való jogot a házastársak mindegyike a szerzés ténye által szerzi meg arra tekintet nélkül, hogy a vagyontárgy melyik házastárs tulajdonaként van feltüntetve,

ebből következik, hogy közszerzeményi jogáról, közszerzeményi vagyontárgyairól, tehát közszerzeményi ingatlanáról is még ha az a telekkönyvben a másik házastárs nevében áll is — bármelyik házastárs érvényesen végrendelkezhetik. (K. I. 6293/1926.)

289. Végrendelet visszavonása. Nyilvánvaló ugyan, hogy az örökagyó azzal a tényével, hogy a végrendeletében elhagyományozott ingatlant életében elidegenítette, az említett ingatlanokra vonatkozó végrendelkezésének hatályát megszüntette,

ez a körülmény azonban nem érinti a végrendeletnek egyéb intézkedését, mert a vagyon egy részének elidegenítésével az egyéb vagyona vonatkozó végrendelkezés visszavontnak, illetve hatályát vesztettnek nem tekinthető. (K. I. 3368/1927.)

290. Tévedés osztályegységénél Az 1874: XXXV. t.-c. 59. és 61. §-ai értelmében a kir. közjegyző a feleket az általa okiratba foglalandó jogügyletre vonatkozó törvényes rendelkezésekről, az okirat értelméről és körülményeiről felvilágosítani tartozik.

Figyelembe veendő e mellett az 1894: XVI. t.-c. 55. §-ának 2. pontja is, amely szerint a hagyatéki tárgyaláson az eljáró királyi közjegyzőnek meg kell állapítania, hogy mint örökösöknek kiknek van öröklési igényük és mily címen.

A kir. közjegyzőnek ez a megállapítása azonban nyilván téves jogi felfogáson alapult és alkalmas volt a hátrahagyott házastárs (a felperes) megtévesztésére.

Mivel ezek szerint az eljáró kir. közjegyző a felperest jogai felől fel nem világosította, sőt egyenesen tévedésbe ejtette, ezért a felperesnek joga van megtámadni az ez alkalommal kötött osztályosegyezséget annyiban, amennyiben az a szerzeményi ingóknak átadásáról intézkedik.

S ha való is az eljáró kir. közjegyzőhelyettesnek a perben tett vallomása, amely szerint a felek előzőleg egy másik kir. közjegyzővel értekeztek s ő hozzá már kész tervvel jöttek, — ebben az esetben az 1874: XXXV. t.-c. 59. §. második bekezdése értelmében a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvbe kellett volna venni, hogy a felek a törvényes rendelkezésekre történt figyelmeztetés után is megmaradtak kérelmük mellett. Ez azonban nemcsak hogy meg nem történt, hanem a jegyzőkönyv a fentiek szerint egyenesen a kir. közjegyzőnek jogilag téves megállapítását tartalmazza a felek öröklési jogait illetően. (K. I. 5901/1927.)

291. Közös szerzemény ágyassági viszony alatt. Az ágyassági viszonyból közszerzeményi igényt érvényesíteni nem lehet; a felperesek anyját tehát az alperessel folytatott együttélés alapján közszerzemény nem illette. A felperesek nem is az anyjuk közszerzeményét, hanem az anyjuk és az elsőrendű alperes által együtt szerzett vagyonból az anyjuk jogán rájuk eső részt követelik.

Az a körülmény, hogy az ágyasság a jó erkölcsökbe ütközik (turpis causa), a kereseli követelés érvényesítését nem gátolja, mert ebből az okból csak az ágyasság létesítése és fenntartása érdekében kikötött szolgáltatás követelése van kizárva; a felperesek anyja azonban a 30 évi együttélés alatt együtt dolgozott és így közösen szerezhettek is az elsőrendű alperessel; ilyen módon előállott közös szerzeményből az egyik szerzőtársra eső rész kiadása iránti követelés pedig nem ütközik a jó erkölcsökbe (nem esik a turpis causa fogalma alá), a felperesek tehát az anyjuk és az elsőrendű alperes együttműködéséből előállott szerzeményből az anyjuk jogán rájuk eső részt követelhetik az elsőrendű alperestől. (K. I. 7534/1926.)

292. Kötelesrész. Alperesek természetben megtarthatják azt a vagyont, amelyet az örökhagyó nekik második végrendeletével

juttatott s a kötelesrészre jogosult a korábbi végrendelettel neki természetben juttatott egynegyed rész helyett csak azt követelheti, hogy a kötelesrészéből hiányzó érték neki kőspénzben kiadassék, mert jogszabályaink szerint a végrendeletet az a körülmény, hogy a végrendelező a kötelesrészre jogosítottnak semmit, vagy kötelesrészénél kevesebbet juttatott, nem egészen hanem csak a kötelesrészét sértő rendelkezésében teszi hatálytalanná s jogszabály az is, hogy a kötelesrész természetben kiadása csak akkor követelhető, ha annak kiadását maga az örökhagyó rendelte el, vagy ha a kötelezett annak természetben kiadását nem ellenzi. (K. I. 8507/1926.)

293. Kötelesrész kiszámítása. A szülők közös elhatározással kölcsönösen meghatározták, hogy a lemenők kielégítése szempontjából egységesnek tekintendő vagyonuk miként oszljék meg egyfelől az elhalt gyermekük lemenői (felperesek), a másfelül a másik gyermekük, az alperes között. Ezzel az öröklési szerződéssel kifejezést adtak a szülők azon akaratuknak, hogy amennyiben az egyik lemenő (illetve a lemenő ág) az egyik szülő vagyonából a kötelesrészénél kevesebbet kapott, kárpótoltnak tekintessék a másik szülő vagyonából kapott többlettel.

Helyes ennél fogva a fellebbezési bíróságnak az az eljárása, amely amely szerint mind a két szülő vagyonát egybe foglalva, mindkét szülő együttes vagyonából számította ki a mindkét szülő után járó kötelesrész együttes összegét, s ekként bírálta el azt, hogy a kiskorú felperesek az özv. után járó kötelesrészük kiegészítését követelhetik-e? (K. I. 6422. 1927.)

294. Megbízott „hú kéz“ kötelességei. A hú kéz intézményének hazai szokásjogunkba is átment anyagi jogszabályai szerint a bizalmi egyén, akinek kezére a szerződő felek dolgukat bízták, a feleknek a dolgot érintő magatartását, illetve ebből folyólag, a dologra egyoldaluan támasztott igényük jogosultságát szerződésszerűség szempontjából ellenőrizni, ennél a ténykedésénél a felek mindenképpen érdekét pártatlanul szem előtt tartani, és amennyiben az igény bármelyiküknek a szerződésen alapuló jogvédelem érdekét sértené: annak kielégítését megtagadni tarozik. E jogszabálynál fogva az alperes, mint ily bizalmi egyén, a felperesnek a részvények kiszolgáltatása iránt támasztott igényével szemben a szerződés keretei között azt is szem előtt tartani volt köteles, hogy a felperes a vételár fizetésére nézve megszabott kötelességének eleget tett-e?

Nem változtat ezen az a körülmény, hogy a ./.) jelű levél, amely

az alperesnek a megbízásából folyó tennivalóit más tekintetben szabályozza, a vételár megfizetésének ellenőrzésére vonatkozó kötelességéről említést nem tesz, mert az ily bizalmi egyén fent említett általános ellenőrzési kötelessége magából megbízatásának természetéből folyik és így — figyelemmel arra, hogy megbízatásának „hű kéz” minőségét a %) jelű levél kifejezetten megjelöli, — a feleknek erre vonatkozó külön utasítása nélkül is fennáll.

Minthogy nem vitás, hogy a felperes a vételár megfizetésére vonatkozó szerződési kötelességének eleget nem tett és így a részvényeknek a szerződésszegő felperes részére való kiszolgáltatása a mellékbeavatkozó érdekének világos sérelmével járna: az alperes a fent előadottak értelmében a keresetben megjelölt részvényeket szolgáltatni még abban az esetben sem tartozik, ha azok a mellékbeavatkozástól a letétjébe való helyezése útján valóban birtokajutottak. (K. IV. 1435/1928.)

295. Telekkönyvi feljegyzés. A felperes által kieszközölt és a telekkönyvben feljegyzett rangsor csak arra a célra szolgált, hogy a felperes javára a tulajdonjoghoz való elsőbbséget, a bejegyzés sorrendjében biztosítsa.

Mihelyt ez a cél eléretett, avagy — mint a jelen esetben — a jogügylet kölcsönös megszüntetése folytán célját veszítette, a telekkönyvnek, mint nyilvánkönyvnek rendeltetésére tekintettel a feljegyzést törölni kell még abban az esetben is, ha a felek arra vonatkozóan egymás közt másképp is egyeztek meg.

A felebbezési bíróság tehát helyes okfejtéssel állapította meg, ítéletében, hogy a rangsorbiztosítás feljegyzés, mint dologi biztosítékot nem nyújtó joghatállyal nem bíró telekkönyvi eljárási rendelkezés a felperesnek jogos érdekét többé nem szolgálja,

és így az anyagi jognak megfelelő a felebbezési bíróságnak az a döntése, amellyel a rangsorfeljegyzést, törölni rendelte. (K. V. 1695/1928.)

296. Fedezeti váltó. A fedezeti váltó csak annak a követelésnek érvényesítésére használható fel, amelynek fedezetére adatott. Elsőrendű alperes a szerződés értelmében a kereseti váltót kizárólag csak a vételár fedezetére adta és így az a kötbér fedezetére nem szolgál.

Felperes tehát, aki az irányadó tényállás szerint a kereseti váltót a szerződés alapján igényelhető kötbér követelése erejéig töltötte

ki s azt e címen is érvényesíti — még az alperes netáni szerződésszegése esetén kötbér követeléséhez való jogának megnyitása esetében sem jogosult a vételár fedezetére adott váltót kötbér igényének érvényesítésére felhasználni, kitölteni s peresíteni. (K.VII. 2875/1927.)

38. Nem érvényesített követelés nem teherterhel. Örökhagyó özvegye, a hagyatékkal szemben 70.000.000 K összegű követelést jelent be azon a címen, hogy a hagyatékhoz tartozó ingatlanon lévő házat és melléképületeket a saját vagyonából építette, de egyszersmind azt is kijelentette, hogy az ezen címen felmerült 70 millió korona költséget a hagyatékban öröklésre hivatott kiskoru gyermekével szemben egyelőre érvényesíteni nem kívánja, fentartja azonban jogát, hogy azt a kiskoru gyermek nagykorúságának elértekor érvényesíthesse és ebben a tárgyban vele egyezséget köthessen. Az adóhivatal a bejelentett terhet figyelembe nem veszi. A K. B. a panaszt elutasítja, mert

a jogi helyzet az, hogy a szóban forgó és összegszerűen jogérvényesen még meg sem állapított költség a kiskoru örökségének értékét ezidőszert nem csökkenti, miért is azt levonható hagyatéki tehernek elfogadni nem lehetett.

Önként értetik azonban, hogyha beáll az a helyzet, hogy a panaszos követelését valóban érvényesíti, az 1920. évi XXXIV. t.-c. 67. §-ának 1. pontja értelmében az öröklési illeték megfelelő helyesbítése kérelmezésének ez az ítélet útjában nem áll. (8526/1927. P.)

39. Illetékkiszabás végrendelet félretétele s a törvényi öröklés rendje alapján való öröklés esetén. Az örökhagyó akként végrendelezett, hogy egész vagyona férjére szálljon s ez leánynknak — a panaszlónak — ha kívánja, adja ki a köteles részt.

A panaszló és atyja — a végrendeleti örökös — abban állapodtak meg, hogy a végrendeletet félreteszik s a törvényes öröklési rend érvényesüljön. Az adóhivatal a férj terhére — a leány kötelesrészét meghaladó — fél hagyaték értéke után öröklési illetéket, a leány terhére, ugyanezen fél hagyatékértéke után — mint az apától kapott ajándék után — ajándékozási illetéket irt elő. A K. B. a panasznak helyt ad, mert

a férj a végrendelettel neki szánt örökséget nem fogadta el, tehát visszautasította, minek folytán a törvényes öröklés állott be s így a panaszló nem másnak lemondása, hanem saját leszármazói jogán vált örökössé, s az 1920: XXXIV. t.-c. 81. §-a nem alkalmazható. (687/1926. P.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

—**by.** A 8450/1926. P. M. sz. rendelet az, amely kimondja, hogy az alább felsorolt pénzüzetek részére kiállított kötelezvény alapján folyósított *minden* — tehát nemcsak a mezőgazdasági — *záloglevél* kölcsön utáni kötelezvényi, engedményi és tkvi bejegyzési illeték kiszabására — akár kezdeményes akár rendes illetékről legyen szó — a központi díj- s illetékkiszabási hivatal (a 6000/926. P. M. sz. rend. folytán ma már a budapesti V/B. kerületi adófelügyelőség) bír kivételes s kizárólagos illetékességgel. Ennélfogva az ily kötelezvények mindenestre az utóbbi hivatalnál jelentendők be illetékkiszabásra.

Ezen intézetek — figyelembe véve az utóbb kelt kiegészítő rendelkezéseket — a következők:

Magyar Földhitelintézet,
Magyar Általános Hitelbank,
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,
Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület,
Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank,
Magyar Általános Takarékpénztár,
Magyar Országos Központi Takarékpénztár
Magyar Jelzálog Hitelbank,
Belvárosi Takarékpénztár,
Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete,
Országos Központi Hitelszövetkezet,
Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége.
Magyar-Olasz Bank,
Angol-Magyar Bank.

—**s.** A szives elismerést köszönjük. Ugy ez, amint a pécsi vándorgyűlésen elhangzott elismerés — megvalljuk — jól esett. Annál inkább, mert éppen Pécsen — *egyetlen* kartárs részéről — elég súlyos kritika hangzott el lapunkról, mondván hogy ez semmi egyéb, mint egy-két jogeset közlése, amit pedig — nem szólva arról, hogy a joggyakorlat ismerete is elég fontos — talán még sem lehet komolyan állítani. Az igazságnak tartozunk annak megemlékezésével, hogy az illető e kijelentését utóbb odamódosította, hogy — ő csak azt mondta — ami a lapba jő, őt nem érdekli. Ezen azután — sajnos — mi nem segíthetünk.

49. Gyakorlott közjegyzőhelyettes, aki a kiskunfélegyházi második közjegyzői állásban közel másfél évig hivatalból kirendelve működött, — ezen állás megszüntetése folytán további **helyettesi** alkalmaztatást keres. Rámer Elek dr. Kiskunfélegyháza.

50. Doctor iuris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal Budapesten vagy nagyobb vidéki városban **közjegyzőjelölti** alkalmaztatást keres.

51. Volt telekkönyvvezető s önálló betétszerkesztő, 38 éves, családos, róm. kath., ki 14 évi telekkönyvi praxissal — s a közjegyzői irodai teendőkből és hagyatéki ügyek előkészítésében teljes jártassággal bír, **közjegyző-segédi** állást keres.

52. Idősebb, 18 évi gyakorlattal bíró s 15 évig egy helyben működött kitűnő bizonyítványokkal rendelkező vidéki **közjegyző-segéd** aki úgy a telekkönyvi, mint a hagyatéki ügyek minden ágában teljes jártassággal bíró önálló munkaerő, megfelelő állandó alkalmaztatást keres.

53. Több évi közjegyzői gyakorlattal bíró, előkelő társadalmi állású **közjegyző-segéd** Budapesten vagy környékén kitűnő ajánlással állást keres.

54. Vidéki kir. közjegyző gyakorlott **közjegyző-segédet** keres.

55. Telekkönyvi és hagyatéki ügyekben teljesen jártas jó írású, nőtlen, **segéd** esetleg **jelölt** vidéki közjegyzői irodába kerestetik.

56. Vidéki közjegyzői irodába **jelölt, segéd** vagy **irnok** kerestetik.

Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt, segéd, irnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, szíveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.